

Hausjärven alakoulujen henkilöstön näkemyksiä koulunuorisotyöstä

Ilina Ravantti

2025 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Hausjärven alakoulujen henkilöstön näkemyksiä koulunuoriso- työstä

Iina Ravantti
Sosionomi (AMK)
Opinnäytetyö
Elokuu, 2025

Iina Ravantti

Hausjärven alakoulujen henkilöstön näkemyksiä koulunuorisotyöstä

Vuosi

2025

Sivumäärä 63

Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset muodostuivat Hausjärven nuorisotoimen tarpeesta kartoittaa nuorisotyön tilannetta Hausjärven alakouluilla. Kyselyllä haluttiin tuottaa tietoa siitä, millä tavalla nuorisotyö näyttäytyy koulujen henkilöstölle ja millaisia kehittämistarpeita he tuovat esille. Tämän opinnäytetyön avulla nuorisotoimi haluaa kehittää koulunuorisotyön toimintaa alakouluissa yhteistyössä koulujen henkilöstön kanssa.

Tietoperustaan kerättiin tietoa perusopetuksen ja nuorisotyön tehtäviin, oppilaiden hyvinvointiin sekä yhteistyöhön liittyen käyttäen ajankohtaisia lähdemateriaaleja. Tutkimuksellinen osio toteutettiin sähköisenä Webropol-kyselylomakkeena, jonka laatimisessa hyödynnettiin sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen keinoja. Aineisto koostui alakoulujen opettajien, koulunkäynnin ohjaajien, kouluvalmentajien, rehtorien ja vararehtorien mielipiteistä ja kokemuksista koulunuorisotyöstä alakouluilla niin monivalintakysymysten kuin avointen kysymysten muodossa.

Kyselyn tulosten perusteella koulujen henkilöstö tunnisti nuorisohjaajan työnkuvaa melko hyvin, mutta silti se koettiin hieman epäselväksi. Siksi olisi tärkeää selkeyttää nuorisohjaajien työnkuvaa henkilöstölle. Vastauksista ilmeni myös, että yhteistyötä haastaa henkilöstön kiire ja resurssien puute: aikaa yhteistyölle ei ole tarpeeksi, jolloin vuorovaikutukselle ei ole tarpeeksi aikaa. Henkilöstö oli kuitenkin kyselyn perusteella pääsääntöisesti tyytyväinen nuorisohjaajien tekemään työhön kouluilla ja toiveissa oli, että nuorisohjaajia olisi kouluilla enemmän ja täysipäiväisemmin. Tästä voi päätellä, että he tarvitsevat lisää apukäsiä koululla tehtävään työhön.

lina Ravantti

Views of the staff of the Hausjärvi primary schools on school youth work

Year

2025

Pages

63

The purpose of this thesis was to examine the current state of school-based youth work in primary schools in Hausjärvi and to explore how youth work is perceived by school staff, as well as what kinds of development needs they recognize. The aim was to provide useful information for the client, the Hausjärvi Youth Department, which intends to use the findings to further develop school-based youth work methods in collaboration with school personnel.

The theoretical framework was built using recent sources related to the roles of basic education and youth work, student well-being, and collaboration between different actors. The research was conducted using an electronic Webropol survey that combined both quantitative and qualitative methods. The data consisted of responses from primary school teachers, special needs assistants, school coaches, principals, and vice principals regarding school youth work in primary schools. The survey included both multiple-choice and open-ended questions.

According to the results, school staff were familiar with the role of youth worker but still perceived the job description as unclear. Therefore, it would be important to clarify the youth workers' role in schools to their personnel. The main challenges in cooperation were school staffs time constraints and a lack of resources. Therefore, due to limited time, one can conclude that meaningful interaction and collaboration were hindered. However, via the survey, the staff were generally satisfied with the youth workers' contributions and expressed a desire for more full-time youth workers in schools. This indicates a need for additional support personnel in school environment.

Keywords: school youth work, youth work, primary school, cooperation, well-being

Sisällys

1	Johdanto.....	8
2	Hausjärven kunnan nuorisotoimi	9
3	Perusopetus toimintaympäristönä	9
3.1	Koulun tehtävät	9
3.2	Koulun oppilashuolto	10
3.3	Hausjärven alakoulujen perusopetus ja nuorten hyvinvointia tukevat palvelut ..	12
4	Nuorisotyö koulumaailmassa	13
4.1	Nuorisotyön tehtävät	13
4.2	Koulunuorisotyö vs. nuorisotyö koulussa.....	14
4.3	Nuorisotoimi Hausjärven kouluilla	15
5	Hyvinvoinnin tukemisen näkökulmia kouluissa	16
5.1	Syitä oppilaan hyvinvoinnin tukemiselle kouluympäristössä	16
5.2	Oppilaiden osallisuus ja tukeminen koulussa.....	17
5.3	Sosiaalipedagogiikka koulunuorisotyössä	18
5.4	Vahvuusperusteinen työote	19
6	Yhteistyö ja moniammatillisuus	20
6.1	Moniammatillinen yhteistyö ja kouluympäristö.....	20
6.2	Moniammatillisen yhteistyön edellytyksiä	21
6.3	Moniammatillisen yhteistyön haasteita	22
7	Aiemmat opinnäytetyöt ja julkaisut	23
8	Opinnäytetyön toteutus	24
8.1	Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset.....	24
8.2	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat	25
8.3	Opinnäytetyön aineistonkeruu	26
8.4	Opinnäytetyön kyselyn aineisto	28
8.5	Opinnäytetyön aineiston analyysi.....	29
8.6	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	34
9	Kyselyn tulokset	36
9.1	Koulun henkilökunnan tietämys koulunuorisotyön roolista kouluissa	36
9.2	Yhteistyön kehittäminen koulun henkilöstön näkökulmasta	41
10	Johtopäätökset	46
11	Pohdinta	49
	Lähteet	52
	Kuviot	56
	Taulukot	56
	Liitteet	57

1 Johdanto

Nuorten hyvinvoinnin heikkenemisestä voi lukea uutisista ja sosiaalisesta mediasta yhä useammin. Etenkin koulunkäynti ja siihen liittyvä tematiikka puhututtaa, varsinkin jos heikkenevä hyvinvointi eskaloituu esimerkiksi kiusaamiseen tai äärimmäisimmissä tapauksissa kouluammuskeluihin, joista olemme joutuneet 2000-luvulla lukemaan hälyttävän usein. Lisäksi kouluterveyskysely vuodelta 2023 osoittaa, miten oppilaiden kouluhyvinvointi on laskenut vuoden 2021 kyselytulosten jälkeen (THL 2023, 1).

Koulunuorisotyö on kouluilla suhteellisen tuore työnkuva, joka on kehittynyt koulujen oppilaiden heikentyneen hyvinvoinnin sekä heidän vaikeutuneiden tilanteidensa ratkaisemisen avuksi. Koulut tarvitsevat yhä moniammatillisempaa osaamista oppilashyvinvoinnin tueksi, joten nuorisotyö on monien eri muiden toimijoiden lisäksi tuonut omat ammatilliset vahvuutensa osaksi kouluarkea. Nuorisotyötä on tehty kouluilla aiemminkin, mutta nyt siitä on toivottu pysyvämpää. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 16-17.)

Hausjärvellä kunnan nuorisotoimi halusi selvittää, miten yhteistyötä voitaisiin kunnan alakoulujen henkilöstön kanssa kehittää vaikuttavammaksi ja tehdä nuorisotyötä näkyvämmäksi kouluilla. Tämä opinnäytetyö liitetään osaksi Koulunuorisotyön käsikirjaa, joka kirjoitettiin osana AVI:n rahoittamaa Yhteinen koulumme -hanketta. Käsikirja on tehty koulunuorisotyön toimenkuvan selkeyttämiseksi ja jotta tietoisuutta työstä voitaisiin jakaa paremmin kouluille.

Tämän opinnäytetyön aihe valikoitui niin omien kiinnostuksen kohteiden mukaisesti kuin nuorisotoimelta tulleesta tutkimuksen tarpeesta. Nuorisotyö ja koulu maailma ovat itselleni ammatillisesti kiinnostavia kohteita ja etenkin lasten ja nuorten hyvinvointi ja sen kehittäminen ovat itselleni tärkeitä kokonaisuuksia. Tämän opinnäytetyön avulla pääsin lähemmäksi koulu maailmaa ja siellä tehtävää työtä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa nuorisotyön tilannetta Hausjärven alakouluilla ja tuottaa tietoa siitä, millä tavalla nuorisotyö näyttäytyy koulujen henkilöstölle ja millaisia kehittämistarpeita he tuovat esille. Tavoitteena on hyödyntää saatuja tietoja nuorisotyön kehittämiseksi alakouluilla, jotta lasten ja nuorten hyvinvointia voitaisiin tukea entistä paremmin yhteistyössä koulun henkilökunnan kanssa. Tutkimuskysymykset olivat: ”Millainen tietämys alakoulun henkilökunnalla on koulunuorisotyön roolista kouluissa?” sekä ”Miten koulun ja nuorisotyön yhteistyötä voitaisiin kehittää alakoulun henkilökunnan näkökulmasta?”

2 Hausjärven kunnan nuorisotoimi

Hausjärven kunta on pieni kanta-hämäläinen kunta, jonka alueella asuu n. 8000 asukasta. Kunta koostuu neljästä taajamasta: Oitti, Ryttylä, Hikiä sekä Monni. Lisäksi Hausjärveen kuuluu pienempiä kyliä, kuten Turkhauta ja Mommila. Hausjärven kunnalla nuorisotyötä tehdään nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi niin nuorisotilatyönä, jalkautuvana nuorisotyönä kuin myös koulunuorisotyönä. Viimeisimmäksi mainittu on tuorein työnkuva, jota kehitettiin Hausjärven kunnalla AVI:n rahoittamassa Yhteinen koulumme -hankkeessa alkaen syksyllä 2024. Hanketyö kohdentui Oitin yhtenäiskouluun, joka aloitti toimintansa lähes samaan aikaan hankkeen kanssa. Ennen hanketta nuorisotyötä tehtiin ja tehdään edelleen kouluilla viikoittain esimerkiksi välituntitoiminnan järjestämisenä ja lukiokahveina. (Hausjärvi 2025a; Hausjärvi 2025b; Hausjärvi 2025c.)

Hausjärven kunnan nuorisotoimi tekee työtä kunnassa lasten ja nuorten hyväksi nuorisolakia noudattaen. Nuorisotoimeen kuuluu esihenkilön lisäksi nuoriso-ohjaajia sekä nuorisotilaohjaajia, joilla on laaja-alaista kokemusta niin nuorisotyöstä kuin sosiaaalialasta. He työskentelevät Hausjärven kunnan kouluilla sekä nuorisotiloilla Oitissa, Hikiällä, Ryttylässä ja Monnissa. Toimintaa järjestetään kunnan alueella yhteistyössä koulun ja kunnan työntekijöiden kanssa. (Hausjärvi 2025d.)

Kouluilla nuorisotyö toimii laaja-alaisesti nuoria kohdaten, yhteisöllisyyttä kasvattaen, ehkäisten koulukiusaamista sekä parantaen kouluviihtyvyyttä. Nuorisotoimi järjestää kouluilla muun muassa erilaisia yhteisöllisiä tapahtumia, luokkien ja pienryhmien ryhmäytyksiä sekä välituntitoimintaa. Yhteistyötä tehdään tiiviisti koulun opetushenkilökunnan lisäksi esimerkiksi kuraattorien, seurakunnan nuorisotyön, etsivän nuorisotyön sekä vanhempainoimikuntien kanssa. Nuorisotoimen työntekijät näkyvät hausjärveläisten nuorten arjessa myös ammatillisissa oppilaitoksissa, Ohjaamossa sekä jalkautuen kylille paikkoihin, joissa nuoret viettävät aikaa. Yhteistyötahoja ovat lisäksi Ankkuri-tiimi ja perhesosiaalityö. (Hausjärvi 2025b; Hausjärvi 2025e.)

3 Perusopetus toimintaympäristönä

3.1 Koulun tehtävät

Suomessa jokainen vakinaisesti asuva lapsi tai nuori 18-vuotiaaseen saakka on oppivelvollinen. Oppivelvollisuus on lakisääteinen, ja sen tavoitteena on turvata jokaiselle perusosaaminen elämään ja yhteiskuntaan liittyen sekä antaa mahdollisuus kehittää itseään omien taitojensa mukaisesti. Lisäksi oppivelvollisuudella halutaan lisätä jokaisen osaamista sekä edistää tasa-arvoa ja hyvinvointia. (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 1 §, 2 §.) Perusopetus on osa lakisääteistä oppivelvollisuutta, jota kuntien tulee perusopetuslain (628/1998) 4 §:n mukaan

järjestää kaikille kunnassa asuville oppivelvollisille. Suomessa oppivelvollisuutta laajennettiin vuonna 2021 koskemaan kaikkia lapsia ja nuoria 18 ikävuoteen saakka, jolloin perusopetuksen lisäksi jokaisella alle 18-vuotiaalla on velvollisuus hakeutua jatko-opiskelemaan toisen asteen koulutukseen (Sandberg 2021, 91).

Perusopetus on kaikille maksutonta sisältäen muun muassa oppimateriaalit, työvälineet, kouluruoan sekä koulukuljetukset (Opetushallitus 2025a). Perusopetuslain (628/1998) 2 §:n mukaan perusopetuksen tavoitteena on lasten ja nuorten kasvun tukeminen, eettinen kasvatusta sekä elämän tarpeellisten tietojen ja taitojen opettaminen. Lisäksi opetuksen tehtävänä on edistää sivistystä, tasa-arvoa ja mahdollistaa oppilaiden osallistuminen koulutukseen sekä kehittää itseään. Lain 3 §:n mukaan on huomioitava ensin lapsen etu kaikessa opetuksen suunnitteluun, järjestämiseen ja päättämiseen liittyen. Perusopetuksen päätehtävä on luoda jokaiselle oppilaalle yleissivistyksen perusta (Sandberg 2021, 21).

Perusopetuksen tulee perusopetuslain (628/1998) 11 §:n mukaan sisältää äidinkieltä, toista kotimaista kieltä sekä vieraita kieliä, matematiikkaa, lukuaineita, kuten esimerkiksi historia ja ympäristöoppi sekä toiminnallisia ja luovia aineita, kuten liikunta, musiikki ja kuvataide. Lisäksi 11 a §:n mukaan oppilailla on oikeus oppilaanohjaukseen sekä 16 §:n mukaan tuki- tai erityisopetukseen, jotka opetuksen järjestäjän tulee 20 §:n mukaan huomioida osana opetuksen perustoimintaa. Myös yksilöllisyys tulee huomioida 20 c §:n mukaan.

Jokaisella lapsella ja nuorella on perusopetuksessa perusaineiden opetuksen lisäksi oikeus turvalliseen oppimisympäristöön, josta huolehditaan muun muassa koulun järjestyssääntöjen avulla (Perusopetuslaki 628/1998, 29 §). Osana turvallista oppimisympäristöä toimivat koulun henkilöstö, jonka tulee ylläpitää omaa ammattitaitoaan niin lainsäädännön kuin pedagogisen osaamisensa näkökulmasta. Koulutuksen järjestäjien tulee tukea henkilöstönsä ammattitaitoa, huolehtia riittävästä resursseista sekä henkilöstönsä hyvinvoinnista, jotta yksilöllisen tuen tarjoaminen oppilaille voisi olla mahdollista. On tärkeää lasten ja nuorten kouluhyvinvoinnin kannalta mahdollistaa heidän yhdenvertaisuuttaan, osallisuuttaan sekä oikeutta oppia ja kokea edistyvänsä koulu-urallaan. (Sandberg 2021, 20-21.)

3.2 Koulun oppilashuolto

Oppilas- ja opiskeluhuolto tarkoittaa oppilaan tai opiskelijan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä. Tähän lukeutuu muun muassa oppimisen tuki, psyykkisen ja fyysisen terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä näihin liittyvien erilaisten toimintojen järjestäminen oppilaitosympäristössä. Opiskeluhuoltoa järjestetään niin yksilöllisesti kuin yhteisöllisesti. Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa oppilasta tai opiskelijaa tuetaan hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan hyvän yhteistyön ja toimintakulttuurin edistämistä muun muassa yhteisöllisellä toiminnalla, kodin ja koulun yhteistyön ylläpitämisellä sekä huolehtimalla oppilaiden tai opiskelijoiden turvallisuudesta.

Palveluihin lukeutuvat esimerkiksi kouluterveydenhuolto sekä psykologin ja kuraattorin palvelut. Opiskeluhuollon toteuttamisesta vastaavat koulutuksen järjestäjä sekä hyvinvointialue. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2025.)

Oppilashuolto mainitaan perusopetuslain (628/1998) 7 luvussa oppilaan oikeutena, josta säädetään erillisessä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013). Lain tarkoituksena on sen 2 §:n mukaan edistää oppilaan oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä. Oppimisympäristön ja -yhteisön kannalta lailla edistetään hyvinvoinnin ja terveyden lisäksi turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllisyyttä sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Lailla turvataan jokaisen oikeus varhaiseen tukeen sekä tarvittavien oppilashuoltopalvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen ja laatuun. Lisäksi lailla halutaan vahvistaa oppilashuollon toteuttamista ja johtamista kokonaisuutena sekä moniammatillisena yhteistyönä. Hyvinvointialueet vastaavat lain 9 §:n mukaan oppilashuollon, kuten kuraattorin, psykologin sekä terveydenhoitajan palveluiden järjestämisestä.

Oppilashuollon tulee oppilas- ja opiskelijaopiskeluhoitolain (1287/2013) 3 §:n mukaan olla ennaltaehkäisevää ja koulun yhteisöä tukevaa. Sitä toteutetaan koulun opetushenkilökunnan sekä sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten monialaisena yhteistyönä. Yhteistyötä tehdään ammattilaisten lisäksi oppilaan sekä heidän huoltajiensa kanssa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Myös terveydenhuoltolain (1326/2010) 15 a §:n mukaan opiskeluhoollon tulee olla toiminnallinen kokonaisuus, jota tehdään yhteistyössä koulutuksen järjestäjän, koulun henkilökunnan, oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Lisäksi palvelujen tulee olla helposti saavutettavissa. Terveydenhuoltolain 2 luvun mukaan opiskeluhooltoon kuuluu 16 §:n kouluterveydenhuolto, jonka tehtävänä on edistää turvallista ja terveellistä kouluympäristöä, seurata ja edistää oppilaan kasvuun, kehitykseen, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea vanhempien kasvatustyötä, järjestää oppilaiden suun terveydenhuolto ja tarkastukset sekä oppilaiden yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen ja tukeminen. Lisäksi lain 17 a §:ssä säädetään psykologipalvelujen järjestämisestä opiskeluhoollon palveluna.

Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) 27 c §:ssä hyvinvointialueiden on järjestettävä kuraattorin palveluita osana opiskeluhoolltoa. Samassa yhteydessä mainitaan myös useaan kertaan esille tullut yhteistyö koulussa toimivien tahojen sekä oppilaan ja perheen kanssa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos eli THL seuraa vuosittain kouluterveyskyselyjen avulla oppilaiden ja opiskelijoiden opiskeluhoollon käyttöä sekä kokemuksia. Vuonna 2023 tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan perusopetuksen 4. ja 5. luokkalaiset hyödynsivät eniten (78 % kaikista vastaajista) terveydenhoitajan palveluita. Saman ikäluokan oppilaista 16 % hyödynsi kuraattorin palveluita ja psykologilla oli käynyt 5 % kaikista vastaajista. Sukupuolierot olivat vähäisiä. Kysyttäessä terveystarkastuksessa käyneiltä oppilailta heidän kokemuksiaan 4. ja 5.

luokkalaisista 72 % kokivat, että siellä puhuttiin heille merkityksellisistä asioista. 80 % koki mielipiteensä kuunnelluksi. 4. ja 5. luokkalaisista pojista 73 % koki turvalliseksi puhua asioistaan, kun vastaava luku tytöillä oli 63 %. (Hietanen-Peltola, Jahnukainen, Ervasti, Huurre & Vaara 2023, 6, 18.)

3.3 Hausjärven alakoulujen perusopetus ja nuorten hyvinvointia tukevat palvelut

Hausjärven kunnan alueella toimii viisi peruskoulua, joista neljässä on opetusta esikouluikäisistä kuudenteen luokkaan. Oittiin rakennettiin vuonna 2022-2024 aikana uusi yhtenäiskoulu, joka aloitti toimintansa syksyllä 2024. Yhtenäiskoulu muodostuu sekä ala- että yläkoulusta. Yhtenäiskoulun läheisyydessä sijaitsee myös Hausjärven lukio. Yhtenäiskoulun lisäksi Hausjärven alakouluja ovat Eskon koulu Hikiällä, Monnin koulu sekä Ryttylän koulu. Hausjärven kunnan alakouluilla oli lukuvuonna 2024-2025 575 oppilasta. (Hausjärvi 2025f.)

Lukuvuonna 2024-2025 Oitin yhtenäiskoulussa oli 476 oppilasta, johon lukeutui esiopetus, alakoulu ja yläkoulu. Alakoululla työskentelee opettajia, koulunkäynnin ohjaajia, sekä lisäksi nepsy-valmentaja ja koulupsykologi. Yläkoululla työskentelee lisäksi myös kouluvalmentaja. Yhtenäiskoululla on oma koulukuraattori, terveydenhoitaja, koulusihteeri sekä nuoriso-ohjaaja. Eskon koululla Hikiällä opetushenkilöstön lisäksi koululla työskentelee terveydenhoitaja, koulupsykologi sekä koulukuraattori. Monnin sekä Ryttylän kouluilla työskentelee tällä hetkellä opettajia ja koulunkäynnin ohjaajia. (Hausjärvi 2025f.)

Hausjärven kunta kuuluu Kanta-Hämeen hyvinvointialueeseen, eli Oma Hämeeseen, joka vastaa alueen koulujen psykologi- ja kuraattoripalveluiden sekä kouluterveydenhuollon järjestämisestä. Jokaisella kunnan koululla kokoontuu kuukausittain moniammatillinen oppilashuolto-ryhmä, jonka tehtävänä on kehittää ja koordinoita koulussa tehtävää oppilashuoltoa oppilas-, luokka-, ja koulutasolla. Oppilashuoltoryhmän kutsuu koolle rehtori tarvittaessa myös useammin kuin kuukausittain. Lisäksi oppilaiden huoltajat ovat oikeutettuja osallistumaan ryhmän kokouksiin. (Hausjärvi 2025f.)

Hausjärven kouluilla on opetuksen lisäksi järjestetty lapsille ja nuorille mahdollisuus saada tukea ja apua muilta ammattilaisilta. Koulukuraattori on tukemassa oppilaiden koulunkäyntiä, sosiaalista hyvinvointia sekä tukee myönteistä kokonaiskehitystä. Kuraattorille voi varata yksilötapaamisia, joissa käydään yhdessä oppilaan kanssa keskustelua hänen nykytilanteestaan. Kartoituksen perusteella kuraattori voi koota verkostoja oppilaan tukemiseksi. Oppilasryhmissä kuraattori voi toimia ryhmätoiminnan tukena. Häneltä voi myös varata yksilötapaamisia, jos oppilaalla on minkäänlaisia huolia: koulunkäynnin haasteita, yksinäisyyttä, masennusta, kiusaamista, elämänmuutoksia tai ei esimerkiksi tiedä, mistä voisi hakea apua ja tukea ja halua keskustella jonkin luotettavan aikuisen kanssa. (Lasten ja nuorten palvelut kouluissa 2023-2024.)

Koulupsykologi tukee oppilaan koulunkäyntiä ja hyvinvointia. Hän tuntee lasten ja nuorten kehityksellisiä teemoja sekä tukee niin psyykkisessä kuin emotionaalisessa hyvinvoinnissa. Koulupsykologi auttaa kartoittamaan mahdollisia oppimisvaikeuksia sekä kehityksellisiä riskitekijöitä, jotta oppilas voisi saada tarvitsemansa tuen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Työtä tehdään niin yksilöllisesti, kuin esimerkiksi koko koulun toimintakulttuurin kanssa. Koulupsykologille voi hakeutua, jos on esimerkiksi oppimis- tai keskittymisvaikeuksia, tunne-elämän haasteita, masennusta tai muita mielenterveyden haasteita, itsetuhoisuutta tai epäilee itsellään autismin tai neurokirjon piirteitä. (Lasten ja nuorten palvelut kouluissa 2023-2024.)

Kouluilla toimii kaksi kouluvalmentajaa, joista toinen on erikoistunut nepsy-valmennukseen. Hän on erityisesti niiden oppilaiden oppimisen tukena, joilla on todettu nepsy-piirteitä. Valmentaja tukee niin oppilasta, mutta myös opettajia ymmärtämään ja kohtaamaan oppilaan neuropsykiatrisia piirteitä. Hän on myös mukana kehittämässä oppilaiden oppimisympäristöä sekä koulun ja kodin yhteistyötä. Yläkoululla toimii kouluvalmentaja, jonka työ on ennaltaehkäisevää sekä yksilö- ja ryhmämuotoista tukea. Hän muun muassa kohtaa ja kuuntelee nuoria, auttaa tarvittaessa sosiaalipalveluiden piiriin, ylläpitää ja edistää koulu yhteisön turvallisuutta ja hyvinvointia sekä on vahvistamassa oppilaiden resilienssiä. (Lasten ja nuorten palvelut kouluissa 2023-2024.)

4 Nuorisotyö koulumaailmassa

4.1 Nuorisotyön tehtävät

Nuorisotyön tehtävät pohjautuvat nuorisolakiin (1285/2016). Lain tavoitteena on 2 §:n mukaan nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen sekä kykyjen edistäminen yhteiskunnassa toimimiseen. Lisäksi sen tavoitteena on tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä sekä yhteisöllisyyttä ja mahdollistaa tiedon ja taidon karttumista näiden teemojen osalta. Lailla halutaan tukea nuorten harrastamismahdollisuuksia, edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksia ja luoda paremmat kasvu- ja elinolosuhteet nuorille. Kunnan tulee lain 8 §:n mukaan huomioida paikalliset olosuhteet ja luoda mahdollisuuksia nuorisotyölle ja -toiminnalle sen tavoitteiden mukaisesti.

Joka neljäs vuosi valtioneuvosto hyväksyy valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman, jossa määritellään tarkemmin niiden tavoitteita ja tukikeinoja (Nuorisolaki 1285/2016, 5 §). Viimeisin ohjelma on tehty aikavälille 2024-2027. Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma sisältää esimerkiksi nuorten hyvinvoinnin haasteisiin vastaamisen, hallituksen tavoitteet ja toimenpiteet nuorisopolitiikassa, linjaukset nuorisotyön ja -toiminnan tukemiselle kunnallisessa nuorisotyössä sekä kansainvälisiä tavoitteita. Ohjelma painottuu selkeästi nuorten hyvinvoinnin tukemiseen sekä mielenterveyden kysymyksiin. Lisäksi huomioidaan koulu ja

vapaa-aika sekä nuorten mahdollisuudet vaikuttaa ja osallistua. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2024.)

Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund (2015, 61-63) määrittävät nuorisotyölle kahdeksan erilaista tehtävää, joiden tavoitteena on tukea nuorten kasvua yksilöinä laajemmassa sosiaalisessa verkostossa sekä auttaa lähiympäristöön kiinnittymisessä. Tehtävissä korostuu nuorten tukeminen yksilöllisesti sekä yhteisöllisesti vahvistaen itsetuntoa sekä ryhmässä toimimista. Tällaista toimintaa on esimerkiksi terveellisiin elämäntapoihin ohjaaminen sekä nuorten ottaminen mukaan ryhmätoiminnan järjestämiseen. Toiminnan ohjaajana nuorisotyöntekijä toimii luotettavana aikuisena, joka tekee kasvatusyhteistyötä eri verkostojen kanssa. Näin nuori on mahdollista ohjata tarvitsemiensa palveluiden piiriin. Nuoren osallisuuden tukeminen sekä lähiympäristöön vaikuttamisen tuki ovat olennaisessa asemassa, jotta nuori voisi kiinnittyä esimerkiksi oman kuntansa toimintaan. Lisäksi nuorisotyöntekijä auttaa saamaan nuorten oman äänen kuuluville heitä koskevia päätöksiä tehdessä sekä heille suunnattujen palveluiden suunnittelussa. Osana nuorisotyötä tehdään myös ympäristökasvatusta, jossa tehdään ympäröivää maailmaa ja kulttuureja sekä luontoa tutuksi nuorille.

Monesti nuoriso-ohjaajaa on helpompi lähestyä, kuin muita aikuisia, jolloin lapsen ja nuoren kanssa keskusteluyhteys myös löytyy helpommin. Jos oppilaille on jotain huolia, voivat he jakaa niitä nuoriso-ohjaajan kanssa. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 102.)

4.2 Koulunuorisotyö vs. nuorisotyö koulussa

Koulunuorisotyössä nuoriso-ohjaaja työskentelee koulussa ja sen arjessa kiinteänä osana muuta kouluhenkilöstöä. Koulunuorisotyöntekijällä on omat vastualueensa, jotka yleensä liittyvät yhteisöllisyyden kasvattamiseen, kiusaamisen ehkäisyyn sekä kouluviihtyvyyden parantamiseen erilaisia työmenetelmiä hyödyntäen. Koulunuorisotyön tavoitteena on olla helpposti saavutettavaa, ennaltaehkäisevää ja yhteisöllisyyttä tukevaa. Kun koulunuorisotyöntekijä tulee oppilaille tutuksi, on heillä matalampi kynnyks osallistua järjestettäviin toimintoihin. (Koulunuorisotyön käsikirja 2024, 3.) Nuorisotyön tehtävien tuntemuksen lisäksi koulunuorisotyöntekijän pitää tuntea koulun toimintaa ohjaavat tavoitteet sekä säädökset (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 10).

Jotta koulunuorisotyö voisi olla vaikuttavaa, sen tulee pystyä määrittämään ja löytämään oma paikkansa ja tuoda itseään ja tehtävänsä esille koulun arjessa. Haasteena voi olla, ettei koulun henkilökunta tunnista nuoriso-ohjaajan tehtävää koululla eivätkä osaa hyödyntää hänen ammattitaitoaan kouluarjessa, varsinkin jos nuoriso-ohjaaja ei osaa täysin sanoittaa omaa osaamistaan koulun henkilökunnalle. Nuorisotyön näkökulmasta koulu on kuitenkin erittäin otollinen paikka toteuttaa nuorisotyölle määriteltyjä tehtäviä, joten vuorovaikutus ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa koulussa on tärkeää. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 10.)

Koulussa työskentelevälle nuoriso-ohjaajalle on ajan saatossa tullut useita termejä, joista osa on vakiintunut käyttöön. Kolehmainen & Lahtinen (2014, 14) mainitsevat koulunuorisotyöntekijän ja nuorisotyö kouluissa termien lisäksi kouluyhteistyön sekä integroidun yhteistyön. Koulunuorisotyölle on vakiintunut oma määritelmänsä, mutta myös nuorisotyö kouluissa on määritelty tarkemmin. Koulunuorisotyön käsikirjan (2024, 3) mukaan nuorisotyö kouluissa eroaa koulunuorisotyöstä siten, että nuoriso-ohjaaja ei työskentele koululla vakituisesti, vaan käy satunnaisesti tarpeen mukaan. Nuoriso-ohjaaja saattaa tulla pitämään esimerkiksi päihdekasvatustunteja tai ryhmäytystoimintaa.

Nuorisotyön ja koulun yhteistyöllä on takanaan pitkä historia. Nuorisotyön käsite ja toiminta kiinnitettiin osaksi kansakouluja jo 1940-luvulla, jolloin siitä on tehty myös lakisääteistä (Kailanpää 1997; Nieminen 1995, 311-312, Hännikäinen-Uutelan & Penttisen 2023, 18 mukaan). Nuorisotyön ja koulumaailman yhdistämisessä on kuitenkin vuosien saatossa ollut haasteita puolin ja toisin. Työn suunnittelemattomuus, irrallinen toiminnallisuus sekä satunnaisuus eivät ole saaneet yhteistyötahoja toimimaan saumattomassa yhteistyössä. 2000-luvulla nuorisotyön työnkuva on hahmottunut tarkemmin ja alkanut kehittyä yhteistyöhön, joka on aikaisempaa dialogisempaa ja tavoitteellisempaa. Yhteistyön parantamiseksi on käynnistetty runsaasti erinäisiä kokeiluja sekä hankkeita, joilla on voitu tuoda nuorisotyötä kouluarkeen enemmän esille sekä koulun henkilökuntaa tietoisemmaksi nuorisotyön tehtävistä ja tavoitteista. Nuorisotyö-nimikkeen lisäksi koulumaailmaan on tuotu ammattinimikkeitä, kuten kouluohjaaja, kasvatusohjaaja, koulusosionomi tai vapaa-aikaohjaaja, jotta kouluarkeen on voitu tuoda erilaista osaamista eri ammattitaustoilla. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 10, 14, 23.)

4.3 Nuorisotoimi Hausjärven kouluilla

Hausjärven nuorisotoimi tekee tiivistä yhteistyötä Hausjärven kunnan jokaisella koululla. Jokaiselle koululle on kiinnitetty vastuutyöntekijä nuorisotoimelta, joka tuo nuorisotyötä esille esimerkiksi erilaisin oppitunnein, ryhmäytyksin sekä jalkautumalla välitunneille ja järjestämällä jonkinlaista välituntitoimintaa. Hausjärven Oitin yhtenäiskoululla toimii nuorisotoimen ainoa koulunuoriso-ohjaaja, kun muilla kouluilla nuoriso-ohjaajat käyvät vierailmassa säännöllisin väliajoin. (Hausjärvi 2025b; Hausjärvi 2025d; Hausjärvi 2025f.)

Kouluilla yhteistyötä tehdään sen moninaisen henkilökunnan kanssa. Opettajat, mukaan lukien erityisopettajat, voivat olla yhteydessä nuoriso-ohjaajiin, ja pyytää esimerkiksi pitämään jonkin teematunnin. Kouluilla tärkeitä yhteistyötahoja opettajien lisäksi ovat koulujen rehtorit, kouluvalmentajat, koulukuraattorit, terveydenhoitajat sekä lisäksi muut kunnan alueen työntekijät, joilla on yhteyksiä koululle. Näitä ovat muun muassa etsivä nuorisotyöntekijä sekä alueen Ohjaamon työntekijät. Etenkin kouluvalmentajat sekä koulukuraattorit ovat tärkeitä yhteistyötahoja. (Hausjärvi 2025e; Hausjärvi 2025f.) Työssä korostuu moniammatillisuus

ja yhteistyö verkostojen kanssa, jotta kuntalaisten hyvinvointia voitaisiin tukea mahdollisimman monipuolisesti (Hausjärvi 2025g).

5 Hyvinvoinnin tukemisen näkökulmia kouluissa

5.1 Syitä oppilaan hyvinvoinnin tukemiselle kouluympäristössä

Oppilaiden heikentynyt hyvinvointi näkyy THL:n (2023) kouluterveyskyselyssä, jonka mukaan yli kolmannes tytöistä sekä joka viides pojista kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi. Tämän lisäksi viime vuosia suurempi osuus vastaajista koki tulevansa kiusatuksi viikoittain. Yksinäisyyden kokemus oli lähes yhtä yleistä vuoden 2021 kouluterveyskyselyn kanssa: perusopetuksen 4. ja 5. luokkalaisista tytöistä yksinäisyyttä koki viisi prosenttia ja pojista kolme prosenttia, kun taas yläkouluun siirryttäessä 8. ja 9. luokkalaisista yksinäisyyttä koki tytöistä lähes viides osa. Pojista samassa ikäluokassa yksinäisyyttä koki n. 10 % vastaajista.

Heikentynyt hyvinvointi näkyy myös esimerkiksi koulupoissaoloina sekä kouluun kiinnittymättömyytenä. Koulupoissaolot ovat kasvussa: opetushallituksen (2025b) mukaan THL selvitti, että vuonna 2023 poissaolot olivat kasvaneet 43 prosenttia vuodesta 2021. Vaativan erityisen tuen VIP-verkoston tilannekartoituksen mukaan vuonna 2020 yläkoululaisista vähintään 4000 oppilasta, eli 2-3 % yläkoululaisista eivät käyneet koulua säännöllisesti ja joiden poissaolot vaikeuttivat koulunkäyntiä merkittävästi (Määttä, Pelkonen, Lehtisare & Määttä 2020).

Kouluun kiinnittyminen tarkoittaa oppilaan yhteyttä toisiin oppilaisiin, koulun aikuisiin sekä opiskeluun. Kun oppilas on kiinnittynyt hyvin kouluun, hän menestyy koulussa ja pystyy suorittamaan koulunsa loppuun. Oppilas voi hyvin, eikä koe suuria haasteita koulunkäynnissään. Kouluun kiinnittymätön oppilas ei halua käydä koulussa, jonka seurauksena oppimistulokset kärsivät, koulunkäynti ei kiinnosta eikä oppilas koe enää syytä käydä koulua. Oppilaan pahoinvointi näkyy lisäksi esimerkiksi apaattisuutena, turhautumisena sekä stressaantumisenä. (Virtanen & Pelkonen 2023, 18, 28, 33.)

Kiinnittymisen vahvistaminen voi ehkäistä oppilaiden poissaoloja, ja siksi varhainen tuki onkin tärkeää. Tukea voi koulumaailmassa saada yleisenä, kohdennettuna tai vahvana. Yleinen tuki on tarkoitettu kaikille oppilaille, jolla on suurin poissaoloja ehkäisevä vaikutus. Keinoja ovat esimerkiksi kehittää kouluilmapiiriä, vahvistaa oppilaiden hyvinvointia sekä tehdä tiivistä yhteistyötä kodin ja koulun välillä. Koulun ilmapiirin tulisi olla turvallinen ja yhteisöllinen sekä tarjota tunnetta osallisuudesta. Myös hyvinvointitaitojen oppiminen on tärkeää. (Virtanen & Pelkonen 2023, 188, 190.) Tällaista yleistä tukea on myös esimerkiksi koulunuorisotyö, jonka tehtäviin kuuluvat muun muassa kouluilmapiirin kehittäminen sekä oppilaiden hyvinvoinnin vahvistaminen erilaisilla ryhmäytyksillä tai toiminnan järjestämisellä (Koulunuorisotyön käsikirja 2024, 3).

Kiusaaminen on jatkuva ongelma koulumaailmassa, jota on ilmiönä haasteellista poistaa. Kiusaamisen vastaiseen työhön kouluissa on selkeästi tarvetta: Kiusaaminen on uhkana oppilaiden osallisuuden kokemukselle ja yksilöllisille oikeuksille sekä tekee oppimisympäristöstä turvattoman, jolloin sillä on välitön heikentävä vaikutus oppilaan hyvinvointiin. (Herkama, Harjunniemi, Repo & Valkiaranta 2023, 44.) Koulun tulee puuttua kiusaamiseen ja tiedottaa oppilaalle sekä hänen vanhemmilleen oikeudesta hakeutua koulunsa oppilashuoltoon, josta hän voi saada tukea niin sote-alan ammattilaiselta kuin esimerkiksi koulukuraattorilta (Laitinen, Haanpää, Francke & Lahtinen 2020). Lisäksi koulunuorisotyö voi olla apuna koulukiusaamista ehkäisevällä työllään (Koulunuorisotyön käsikirja 2024, 3).

5.2 Oppilaiden osallisuus ja tukeminen koulussa

Osallisuus on yksinkertaistettuna mahdollisuutta vaikuttaa omiin asioihin, yhteyttä muihin ihmisiin sekä arvostuksen ja kiitoksen saamista. Osallisuuden edistäminen on merkittävä osa yksilön hyvinvoinnin tukemista, jolla voidaan myös lisätä turvallisuutta ja parantaa palveluita. Siksi osallisuuden edistämisen näkökulma tulee olla kaikissa palveluissa ja toiminnoissa, sekä lisäksi yhteiskuntapolitiikassa. Erityisesti heikossa asemassa olevien osallisuus tulisi ehdottomasti ottaa huomioon. Näin voidaan vähentää eriarvoisuutta, köyhyyttä sekä syrjäytymistä. Vahvalla osallisuuden kokemuksella on yhteys parempaan yksilön sekä yhteisön hyvinvointiin sekä parempaan yleiseen ilmapiiriin. (Osallisuuden edistäjän opas 2023.)

Lainsäädännössä oppilaiden eli lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen, tukeminen ja mahdollistaminen on kirjattu niin perusopetuslakiin (628/1998), oppilas- ja opiskeluhuoltolaikiin (1287/2013) kuin nuorisolakiin (1285/2016). Perusopetuslaissa 47 a §:n mukaan osallisuus liittyy oppilaan ottamiseen mukaan koulun toimintaan ja sen kehittämiseen sekä mahdollisuuden oman mielipiteensä ilmaisuun, johon muun muassa liittyy oppilaskuntatoiminnan järjestäminen. Oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa osallisuus mainitaan 4 §:ssä, jossa säädetään yhteisöllisestä opiskeluhuollosta, jonka tarkoituksena on muun muassa tukea oppilaan hyvinvointia ja terveyttä vaikuttamalla esimerkiksi koulun toimintakulttuuriin. Lisäksi nuorisolaissa 2 §:ssä nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien tukeminen mainitaan ensimmäisenä tavoitteena. Suomi on myös allekirjoittanut lapsen oikeuksien sopimuksen, jonka yhtenä tarkoituksena on ollut edistää lasten osallisuutta (Unicef 2025).

On tärkeää, että koulun arjesta käsin oppilaat voivat oppia toisiltaan ja saada yhteisöltään tukea. Osallistamalla esimerkiksi koulun oppilaskuntatoimintaan lapsi oppii yhteistoiminnasta sekä siitä, miten on mahdollista muuttaa maailmaa ja millaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia yksilöllä voi olla. Sosiaalisen ilmapiirin luominen on myös olennaista osallisuuden tukemisessa. Tähän liittyy esimerkiksi syrjinnän ja kiusaamisen ehkäiseminen, vertaistuki sekä vertaisoppiminen. Lisäksi huoltajat ovat tärkeä ottaa mukaan ja tukea heidän osallisuuttaan,

sillä heidän osallisuutensa kokemus myös vaikuttaa lapsiin ja heidän osallisuuden kokemuksiinsa sekä oppimiseen. (Ervamaa & Muurinen 2015.)

5.3 Sosiaalipedagogiikka koulunuorisotyössä

Sosiaalipedagogiikka on yksinkertaistettuna sosiaalista työtä tai sosiaalista kasvua tukevaa kasvatustyötä. Sen kehittymisen taustalla, varsinkin 2000-luvulla, on yhteiskunnallisia ja planetaarisia ilmiöitä, kuten sosiaalisen pahoinvoinnin lisääntyminen, eriarvoisuuden kasvaminen, heikentynyt yhteisöllisyys, polarisaatio sekä ekokriisi. Kasvatuksen ja koulutuksen näkökulmasta esimerkiksi kiusaaminen, nuorten koulupudokkuus sekä kiristyneistä tehokkuusvoitteista jääminen ovat saaneet ammattilaiset etsimään uusia näkökulmia työhönsä. (Nivala & Rynnänen 2024, 17.)

Nimensä mukaisesti sosiaalipedagogiikassa yhdistyvät sosiaalinen ja pedagoginen näkökulma ihmiseen ja maailmaan. Käsitteellä sosiaalinen tai sosiaalisuus viitataan ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja yhteisöllisyyteen, yhteiskunnallisuuteen sekä ekososiaalisuuteen, jossa ekologiset ja sosiaaliset kysymykset kietoutuvat yhteen. Pedagogiikalla tarkoitetaan sosiaalipedagogiikan käsitteessä laajaa tietoa liittyen ihmisen kasvatukseen ja sen tukemiseen. Kasvatukselle määritellään arvoihin perustuvia päämääriä ja toimintoja niiden saavuttamiseksi. Sosiaalipedagogiikka pyrkii kehittämään kasvatustoimintaa. (Nivala & Rynnänen 2024, 19.)

Sosiaalipedagogiikka on monipuolinen työskentelymuoto, jota on mahdollista toteuttaa monenlaisissa toimintaympäristöissä ja eri kohderyhmille. Yksilö huomioidaan niin, että hän voi löytää ja kehittää omaa potentiaaliensa sekä kasvaa yksilönä omassa ympäristössään. Toimintaympäristöjä voivat olla muun muassa päiväkotit, koulu, nuorisotalo, vammaisten palvelutalo ja vankila. Kohderyhmänä voivat olla esimerkiksi koululaiset, kuntoutujat, maahanmuuttajat ja ikäihmiset. Sosiaalipedagogista työtä voivat tehdä ”esimerkiksi oppilaanohjaaja, koulukuraattori, terveydenhoitaja, pappi, poliisi, taiteilija, toimintaterapeutti tai kirjastonhoitaja”. (Nivala & Rynnänen 2024, 27, 228.)

Sosiaalipedagogiikka koulumaailmassa on yksilön toimijuuden sekä yhteisöllisyyden tukemista. Kasvattajan tehtävänä on tukea yksilöä tavoitteidensa saavuttamisessa sekä kasvussa vastuulliseksi yksilöksi. Lisäksi tukemalla yhteisöllisyyttä kehitetään myös oppilaan yksilöllisyyttä. Yhteisöllisyyden tukemisessa, eli arvostavan ja aidon yhteisön luomisessa, tuetaan siis samalla yksilön hyvinvointia. Jokainen yhteisön jäsen nähdään omana itsenään ja persoonanaan ja erilaisuus on hyväksyttävää. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 56-58.)

Yhteisöllisyyden tukeminen on yksi tärkeimpiä koulunuorisotyöntekijän tehtäviä, mikä on myös yksi sosiaalipedagogiikan väline hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi koulunuorisotyöntekijä tekee yksilöä kohtaavaa työtä, jossa nuorta tuetaan löytämään omaa paikkaansa tässä yhteiskunnassa. Koulunuorisotyöntekijä on rinnalla kulkija, joka toimii autettavan arjessa

kohtaamalla hänet kokonaisvaltaisesti ja tukien häntä omista lähtökohdistaan käsin. Tämä on tyypillisin kuvaus sosiaalipedagogisesti orientoituneen koulunuorisotyöntekijän työnkuvasta. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 58-59.)

Käytännön työssä on tärkeää, että sosiaalipedagogisesti orientoitunut työntekijä toimii sen arvojen pohjaisesti, eettisesti ja teoreettiset lähtökohdat huomioiden. Teoreettinen osaaminen auttaa tunnistamaan oman toimintansa vaikutuksia ja mahdollisuuksia. Myös omien arvojen tunnistaminen ja reflektio on olennaista merkityksellisen työn tekemiseksi. Sosiaalipedagogiikka on yksi teoreettinen ja arvopohjainen suuntautuminen, jota koulunuorisotyöntekijä voi hyödyntää omassa työssään. (Nivala & Ryyänen 2024, 220-221; Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 60.)

5.4 Vahvuusperusteinen työote

Vahvuusperusteinen työote on yksi työskentelyn muoto, joka tulisi ottaa huomioon työskentelyssä oppilaitoksissa. Siinä yhdistyvät laadukas sekä positiivinen pedagogiikka ja sen erilaiset tukimuodot sekä ratkaisukeskeisyys. Kaikessa vuorovaikutuksessa huomioidaan, miten oppilaasta puhutaan niin koulussa kollegoille kuin kotiväelle. Jos keskittyy vain oppilaan negatiivisiin puoliin ja toiminnan kieltämiseen, lapsi voi kokea, ettei hänestä ole mihinkään, eikä hän osaa mitään, mikä laskee hänen motivaatiotaan oppimista kohtaan. Negatiivisella palautteella on suurempi vaikutusvoima, kuin positiivisella palautteella. Positiivista palautetta tulisi antaa viisinkertaisesti verrattuna negatiiviseen palautteeseen, jotta negatiivinen palaute ei vaikuttaisi enemmän oppilaaseen. Siksi vahvuusperusteinen työote on tärkeä osa oppilaan opiskelumotivaation tukemista: huomataan hyvä ja ohjataan hyvään. (Sandberg 2021, 28-29.)

Hännikäinen-Uutela & Penttinen (2023, 146-147, 149) mainitsevat koulunuorisotyön oppimateriaalissa opiskelumotivaatiosta, jolla on suuri vaikutus oppilaan kokemukseen koulunkäynnistä. Kun nuori on motivoitunut heikosti, tuntuvat opiskeluongelmat hänestä haastavilta ja ratkaisemattomilta, eikä hän koe syytä olla koulussa. Positiiviset kokemukset taas lisäävät opiskelumotivaatiota ja kannustavat ongelmanratkaisuun. Palautteen annossa onkin tärkeää keskittyä onnistumisiin, eikä pelkästään virheisiin ja kehityskohteisiin. Kun ympäristö on motivoiva, eli esimerkiksi koulun henkilökunta keskittyy oppilaassa enemmän positiiviseen, oppilas kokee yhteenkuuluvuutta ja turvallisuutta ja näin tuntee pystyvänsä opiskelemaan ja osallistumaan.

Koulunuorisotyö tekee työtä vahvuusperusteisen työotteen mukaisesti esimerkiksi rinnallakulkijana, ja auttaa tuomaan oppilaiden omia ajatuksia ja kokemuksia esille tilanteissa, joissa oppilas selkeästi tarvitsee enemmän apua ja tukea. Hän ei vain arvioi ja velvoita nuorta toimimaan vaan voi auttaa ja tukea nuorta löytämään yhteyden oman toiminnan ja hyvinvoinnin sekä koulumenestyksen välillä. Jotta yhteys löytyisi, nuorta kannustetaan unelmoimaan ja luomaan tavoitteita tulevaisuuteen. Oppilas tarvitsee paljon positiivisia kokemuksia, joiden

avulla hän voi motivoitua ja lähteä muokkaamaan omaa toimintaansa kehittävämpään suuntaan. Koulunuorisotyö pystyy keskittymään kouluarjessa enemmän oppilaan kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin tukien oppilaan omaa toimijuutta, mikä jättää koululle enemmän aikaa pedagogiselle ja oppilaan hyvinvointia tukevalle toiminnalle koulun resurssien mahdollistamalla tavalla. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 111-112.)

Vahvuusperusteinen työote on Sandbergin mukaan (2021, 31-32) koko koulu yhteisön parhaaksi, ja sen tulisi näkyä myös työyhteisön sisällä. Tähän lukeutuu esimerkiksi positiivinen johtajuus, jossa tarkastellaan tapaa antaa palautetta, innostaa sekä tukea työyhteisön hyvinvointia. Olennaista on antaa työyhteisön jäsenten äänen tulla kuuluville ja antaa positiivista palautetta työntekijöiden osaamisesta, onnistumisista sekä työyhteisön kehittymisestä. Hyvinvoiva koulun työyhteisö kykenee paremmin toiminnassaan vahvuusperusteiseen työotteeseen ja tukemaan oppilaiden oppimista ja hyvinvointia.

6 Yhteistyö ja moniammatillisuus

6.1 Moniammatillinen yhteistyö ja kouluympäristö

Moniammatillisessa yhteistyössä on kyse useamman eri ammattikunnan osaamisen yhdistämisestä, jossa on keskeistä jokaisen oman asiantuntijuuden jakaminen sekä tiivis yhteistyö eri toimijoiden kesken. Sen tarkoituksena on luoda yhteistä ymmärrystä ja uusia näkökulmia sekä vaihtaa tietoa ammattilaisten kesken. Etenkin sosiaalialalla moniammatillinen yhteistyö on edellytys asiakaslähtöiselle työskentelylle, jotta palveluiden äärelle hakeutuva saisi mahdollisimman monipuolista apua tilanteeseensa. Moniammatillisten ryhmien kokoontumisissa niin ammatilliset, asiakkaat kuin heidän läheisensä saavat äänensä kuuluville. (Mönkkönen, Kekkonen & Pehkonen 2019, luku 2.1.)

Moniammatillista yhteistyötä voidaan hyödyntää esimerkiksi verkostotyössä, jossa useampi toimija, niin yksilö tai organisaatio, ovat vastavuoroisessa yhteistyösuhteessa. Verkostojen lähtökohtana on vapaaehtoisuus, tasavertaisuus, vastavuoroisuus sekä yhteistyö, jossa jokainen osallistuja yhdistää omat tietonsa ja taitonsa ja haluavat saada siitä mahdollisimman suuren hyödyn yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. (Verkostojohtamisen opas 2019.)

Norvapalon & Thesslerin (2017, 10) julkaisemassa tutkielmassa ilmenee, miten opettajat kokevat enemmän tarvetta moniammatilliselle yhteistyölle koulumaailmassa. Oppilailta ei ole pelkästään oppimisvaikeuksia, vaan lisäksi heillä on tarvetta käytöksen sekä tunnetaitojen vahvemmalle tuelle, joihin opettajat kokevat tarvitsevansa moniammatillisen työryhmän apua. Yhteistyötä kuitenkin haastaa, ettei muiden ammattilaisten työnkuvat ole selkeitä, vuorovaikutusosaamisessa on kehitettävää tai resursseja ei osata kohdentaa oikein. Onkin siis tärkeää pyrkiä kehittämään yhteistyötä näiden teemojen pohjalta.

Kouluissa moniammatillisessa yhteistyössä toimivat opetustoimi sekä hyvinvointialue, eli kaikki kouluissa työtä tekevät sosiaali- ja terveysalan, opetuksen sekä kasvatuksen ammattilaiset. Yhteistyön tärkeys korostuu etenkin oppilashuollossa, jotta lasten ja nuorten tarpeisiin voidaan vastata kohdennetusti. (Jalonen, Laasanen & Salminen 2024, 306-307.) Lisäksi yhteistyötä tehdään koulun alueen muiden toimijoiden kanssa, kuten nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin kanssa (Mannerkoski & Ruponen 2024, 18).

Koska opettajat kokevat tarvitsevansa moniammatillisempaa tukea, on kouluihin tuotu lisää sosiaalialan osaamista esimerkiksi kouluvalmentajien ja koulusosionomien avulla. Kouluvalmentaja tekee läsnä olevaa kohtaamistyötä, jonka tarkoitus on tukea kouluun kiinnittymistä ja ehkäistä koulupoissaoloja sekä tukea oppilaiden hyvinvointia. Kouluvalmentajalla ei ole opetusvelvollisuutta, mikä mahdollistaa perehtymisen oppilaaseen henkilökohtaisemmin. Valmentajan on kuitenkin tärkeää tehdä yhteistyötä koulun henkilöstön kanssa, jotta oppilaan osallisuutta ja hyvinvointia voidaan tukea parhaalla mahdollisella tavalla. (Sergejeff 2023, 56.)

Koulusosionomi tekee kouluissa työtä lapsien ja perheiden tukena liittyen esimerkiksi kasvatuksellisiin ja sosiaalisiin ongelmiin. Hän on opettajien tukena sekä toimii oppilashuoltoryhmässä. Koulusosionomi voi olla mukana oppitunneilla ohjaamassa toimintaa. Myös hänen työnsä on pääosin ennaltaehkäisevää, jonka lisäksi siihen voi liittyä lastensuojelullisia tehtäviä. Tarkoitus on olla helposti lähestyttävä ja turvallinen aikuinen, joka tukee niin kouluympäristöä, mutta myös koulun ja kodin yhteistyötä. (Markkanen-Romo 2021.)

Koulunuorisotyöntekijässä yhdistyy edellä kuvaamieni valmentajan ja sosionomin piirteitä. Hän on koulussa yksi luotettava ja turvallinen aikuinen, joka tekee läsnä olevaa kohtaamistyötä kouluarjessa. Hän voi olla tärkeänä osana koulun moniammatillisessa yhteisössä tukien oppilaiden kouluviihtyvyyttä, osallisuuden kokemusta sekä ryhmähenkeä. Yhtenä tehtävänä voi olla esimerkiksi oppilaan sosioemotionaalisten taitojen vahvistaminen, jossa suunnitelmallisesti pyritään tukemaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja yhdessä opettajien kanssa. Lisäksi koulunuorisotyöntekijä voi olla tukena oppilaiden ja opettajien välisissä suhteissa, ja luomassa näiden välille lisää ymmärrystä. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 64, 70.)

6.2 Moniammatillisen yhteistyön edellytyksiä

Jotta yhteistyö voi olla toimivaa, tulee työskentelyssä olla vuorovaikutusosaamista. Yksi osa tätä on tietää, mitä ammatillista osaamista muilla yhteistyötahoilla on, jolloin työ on vaikuttavampaa. Tällöin puhutaan substanssiosaamisesta, jossa tulee näkyväksi alan tietoperusta ja menetelmät. Toinen osa vuorovaikutusosaamisesta on prosessiosaaminen, jossa tiedostetaan, missä kohtaa prosessia on hyvä hyödyntää tietyn tyyppistä ammatillista osaamista. Vuorovaikutusosaamiseen liittyy kaikki yksilön taidot kommunikointiin ja suhteiden luomiseen liittyen. On kuitenkin hyvä tiedostaa, että vuorovaikutusosaamiseen vaikuttaa työntekijöiden

keskinäinen ryhmädynamiikka: miten ryhmän jäsenet suhtautuvat toisiinsa ja miten ryhmän jäsen suhtautuu ryhmään. (Mönkkönen ym. 2019, luku 3.1.)

Toimiva ryhmädynamiikka muodostuu, kun kaikilla sen jäsenillä on yhteinen tavoite, jota kohti työskennellään ja sen jäsenet tuntevat yhteistyön toimivaksi ja turvalliseksi. Tiimin tulee tehdä työtä yhdessä ja tutustua toisiinsa, johon yleensä tarvitaan johtohahmoa, joka kokoaa kaikki yhteen ja auttaa työn aloittamisessa. Toimiva ryhmädynamiikka vaatii aikaa, eikä tapahdu hetkessä. Tähän vaikuttaa myös se, että jokainen yhteisön jäsen tuo vuorovaikutukseen omat käsityksensä ja kokemuksensa, joiden pohjalta he muodostavat kuvaa muista tiimin jäsenistä. Emme siis vain havainnoi muiden työtä, vaan liitämme havaintoihin mukaan oman historiamme ja kokemuksemme. (Kopakkala 2008.)

On myös hyvä huomioida, että meillä jokaisella on oma ammatti-identiteetti. Tämän lisäksi myös työyhteisöllä on oma identiteettinsä. Jokainen joutuu tarkastelemaan, kuka olen, mitä haluan olla ja keitä me haluamme yhteisönä olla. Onko työyhteisö yhdenvertainen? Onko jokaisella mahdollisuus vaikuttaa ja olla osa yhteisöä? Osallisuuden kokemus on tässäkin tärkeää. Jokainen haluaa tulla hyväksytyksi, nähdyksi ja arvostetuksi yhteisössään. Toimiva yhteys syntyy vain vuorovaikutuksessa toisten kanssa. (Luomanen & Luomanen-Jaakkola 2023, 12.)

6.3 Moniammatillisen yhteistyön haasteita

Moniammatillinen yhteistyö vaatii siinä toimivan ammattilaisen kykyä tunnistaa oma osaamisensa osana työyhteisöä sekä verkostoa. Lisäksi kyseisen työyhteisön on tärkeää tunnistaa, mitä osaamista on muilla työryhmässä tai verkostoissa olevilla. Esimerkiksi haasteena voi olla, ettei koulunuorisotyöntekijän nimikettä vielä tunnusteta kovin hyvin, jolloin muulle moniammatilliselle yhteisölle saattaa jäädä epäselväksi, mitä hänen työnkuvaansa kuuluu (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 64, 70). Jos nämä eivät ole selvillä, on moniammatillisen ryhmän haasteellista määritellä yhteistä ja selkeää tavoitetta toiminnalle tai ohjata asiakasta oikean tuen piiriin. Lisäksi toimintaa voi haastaa eri ammattilaisten kokemat valta-asetelmat ja -asemat ryhmässä, eriävät tietoperustat ja mielipiteet, arvot ja kulttuurit sekä tietojen jakamiseen ja salassapitoon liittyvät teemat. (Jalonen ym. 2024, 308.)

Jokaisella sote-alan ammattilaisella on vaitiolovelvollisuus, joka perustuu lainsäädäntöön. Vaitiolovelvollisuus sekä salassapitovelvollisuus mainitaan laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994), laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015), laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) sekä laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000). Lisäksi nämä mainitaan opetukseen liittyvissä lainsäädännöissä, esimerkiksi perusopetuslaissa (628/1998). Vaitiolovelvollisuuden mukaan ammattihenkilö ei saa kertoa ulkopuolisille potilaan tai asiakkaan kanssa tehtävistä salassa pidettävistä asiakirjoista tai

muulla tavoin asiakkaan henkilökohtaisista tietoonsa saamista asioista. Salassa pidettäväksi tiedoiksi luetaan kaikki tieto, joka on saatu luottamuksellisissa olosuhteissa.

On kuitenkin poikkeuksia, jolloin ammattilaisen on poikettava salassapitovelvollisuudestaan. Esimerkiksi perusopetuslaissa (628/1998) 40 §:ssä veloitetaan oppilastyössä toimivia jakamaan ja saamaan toisiltaan tietoa, jotka ovat välttämättömiä oppilaan opetuksen järjestämiseksi. Lisäksi 41 §:n mukaan myös muiden yhteistyötahojen kautta on saatava tietoa salassapitosäännösten estämättä, jotta oppilaan opetus voidaan järjestää parhaalla mahdollisella tavalla. Salassapitosääntelyn ei siis tulisi olla este yhteistyölle, sillä lainsäädäntöä on laadittu myös poikkeustilanteisiin (Tuulari & Kempainen 2022, 12).

Yhteistyötä kuitenkin voi haastaa se, ettei tietoja jaeta työyhteisön kesken. Jatkuvasti muuttuvat tilanteet vaativat tarkkaa tulkintaa lainsäädännön kautta, eikä saatuja tietoja välttämättä uskalleta jakaa, jos ei itse olla varmoja omista tulkinnoista. Tietoja jätetään varmuuden vuoksi luovuttamatta, jolloin yksilön etu saattaa pahimmassa tapauksessa vaarantua. (Tuulari & Kempainen 2022, 12.) Lisäksi tiedon jakamiseen voi vaikuttaa työyhteisössä olevat sisäiset ristiriidat, joissa esimerkiksi ammattilaiset eivät kunnioita toisiaan tai ole mielekkäissä vuorovaikutuksessa keskenään. Tällöin keskinäistä ymmärrystä ei muodostu, yhteistyö saattaa päättyä eikä asiakas tule saamaan ratkaisuja haasteisiinsa. (Jalonen ym. 2024, 308.)

7 Aiemmat opinnäytetyöt ja julkaisut

Tämän opinnäytetyön teemaan, eli tutkimukseen liittyen koulunuorisotyöhön, löytyi muutamia hieman samankaltaisia opinnäytetöitä. Ilvonen (2024) on tehnyt opinnäytetyön liittyen koulunuorisotyöhön ja sen sijoittumisesta koulumaailmaan. Kokemuksia ja kehitysideoita koulunuorisotyöstä kerättiin Rautjärven peruskoulun henkilökunnalta sekä oppilailta. Tutkimuksessa ilmeni, että koulunuorisotyö oli koettu enimmäkseen myönteiseksi. Haastaviksi oli koettu muun muassa tiedon puute, puutteellinen kommunikaatio sekä henkilökunnan vaihtuvuus. Kehittämistoiveina oppilaiden suunnalta toivottiin kerhotoimintaa, kun taas henkilökunnan toiveena oli saada lisää toimintaa kouluympäristöön etenkin hiljaisimmat oppilaat huomioiden. Toiveissa oli myös tiiviimpi suunnitteluyhteistyö koulunuorisotyöntekijän kanssa.

Maalismaa (2022) on tehnyt pro gradu -tutkielman liittyen opettajien ja nuorisotyöntekijöiden kokemuksiin koulunuorisotyön roolista suomalaisissa yläkouluissa. Koulunuorisotyön koettiin nuorisotyöntekijöiden näkökulmasta olevan yhteistyötä, jossa kaikkien koulun aikuisten tulisi huomioida oppilas yksilönä ja kehittää yhteistyötä yhdessä. Koulunuorisotyön asema nähtiin enemmän henkilösuhteiden ja luottamuksen kautta. Nuorisotyöntekijät kokivat haastavaksi tilanteet, joissa opettajan oma suhtautuminen tilanteeseen vaatisi korjaamista. Opettajat taas näkivät koulunuorisotyöntekijän nuorille helposti lähestyttävänä ja turvallisena

aikuisena, jolle pystyi kertomaan asioita, mitä opettajat eivät ole huomanneet tai saaneet tietoonsa. Toisaalta opettajien näkökulmasta koulunuorisotyöntekijä voitiin nähdä myös uhkana opettajien auktoriteetille. Opettajat toivoivat tämän pohjalta nuorisotyöltä puolueetto- muutta oppilaan ja opettajan kesken.

Broman (2021) tutki omassa opinnäytetyössään nuoriso-ohjaajan työnkuvaa koulumaailmassa Hollolassa ja selvitti, millaisia työtehtäviä nuorisotyöllä voisi olla koulussa. Tutkimukseen haastateltiin sekä nuoriso-ohjaajia että koulun henkilökuntaa. Tuloksissa oli noussut kolme teemaa: yhteistyö, tarve ja työtehtävä. Yhteistyö on koettu aiemmin niin toimivana kuin haastavana. Haasteellisimmaksi oli koettu resursointi: joissakin kouluissa yhteistyötä ei koettu olevan ollenkaan. Iso osa vastaajista oli kokenut nuorisotyölle ison tarpeen kouluissa. Työnku- vaa selvittäessä tuli ilmi, ettei puolet haastateltavista ollut osannut erottaa nuorisotyönteki- jän ja kuraattorin työtä toisistaan. Nuorisotyöntekijä koettiin myös enemmän ohjaajana va- paa-ajan toiminnoissa kuin koulutoiminnassa.

Koulunuorisotyön tiimoilta on myös kehitetty erilaisia hankkeita. Yksi tällainen on muun mu- assa Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hanke, jota olen myös käyttänyt yhtenä lähteenä tähän opinnäytetyöhön. Siinä Lahtinen & Kolehmainen (2014) kehittivät hankkeensa aikana nuoriso- työtä ja nuorisotekijyyttä kouluissa vuosina 2011-2013. Kehittämistyön pohjalta kirjoitettu julkaisu selventää nuorisotyöntekijän työnkuvaa kouluilla. Se on muodostettu hankkeessa työskennelleiden henkilöiden omista kokemuksista, kerätystä palautteesta sekä kyselyistä. Hankkeen pohjalta saatiin työnkuvan muotoja ja käytänteitä, kehittämistoiveita sekä mahdol- luisuuksia nuorisotyölle kouluissa. Aineiston perusteella nuorisotyö kouluissa lisäsi nuorisotyön vaikuttavuutta, matalan kynnyksen tukea, ennaltaehkäisevää työtä sekä edisti kasvatuskump- panuutta ja monialaista yhteistyötä.

8 Opinnäytetyön toteutus

8.1 Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa nuorisotyön tilannetta Hausjärven alakou- luilla ja tuottaa tietoa siitä, millä tavalla nuorisotyö näyttäytyy koulun henkilöstölle ja millai- sia kehittämistarpeita he tuovat esille. Tavoitteena on hyödyntää saatuja tietoja nuorisotyön kehittämiseksi alakouluilla, jotta lasten ja nuorten hyvinvointia voitaisiin tukea entistä pa- remmin yhteistyössä koulun henkilökunnan kanssa.

Tutkimuskysymykset olivat: ”Millainen tietämys alakoulun henkilökunnalla on koulunuoriso- työn roolista kouluissa?” sekä ”Miten koulun ja nuorisotyön yhteistyötä voitaisiin kehittää ala- koulun henkilökunnan näkökulmasta?”

8.2 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

Opinnäytetyön tutkimuksellinen osio toteutettiin sähköisenä Webropol-kyselylomakkeena (Liite 1), jonka laatimisessa hyödynnettiin sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen keinoja. Kattavimman otoksen sekä tiedonsaannin kannalta oli tärkeää valita niin sanottu monimenetelmätutkimus, jotta oli mahdollista tavoittaa mahdollisimman monta vastaajaa sekä kartoittaa vastaajien henkilökohtaisia mielipiteitä.

Määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuskysymyksillä pyritään vastaamaan kysymyksiin, kuinka paljon tai miten usein: saatua tietoa tarkastellaan numeerisesti ja sen tulokset esitetään numeroina ja kuvina sekä niitä tulkitaan sanallisesti. Tutkimuksen periaatteita ovat objektiivisuus, muuttujat sekä mittarit. Tutkija ei itse vaikuta tutkimustuloksiin ja on puolueeton tehdessään tutkimusta. Muuttuja on yksilöä koskeva asia, kuten esimerkiksi mielipiteet. Mittari on väline, jolla tieto saadaan sanalliseen muotoon. (Vilka 2007, 13-14, 17.) Toimeksiantajan tavoitteena oli saavuttaa mahdollisimman monta vastaajaa, sillä pienellä vastaajamäärällä nuorisotyön toimintaa voisi olla haastavaa kehittää. Määrällisen tutkimuksen avulla oli mahdollista kartoittaa mahdollisimman monen alakoululla opetustyössä työskentelevän näkemyksiä ja mielipiteitä, etenkin, kun vastaajissa on useamman eri koulun henkilökuntaa hieman erilaisissa opetustehtävissä.

Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa saatujen tulosten keskiössä ovat yksilön oma käsitys tutkittavasta ilmiöstä, millaisia merkityksiä ilmiölle on annettu ja millaisia välineitä tutkimuksessa on käytetty. Tutkimuksen raportoinnissa analyysien tueksi raporttiin voidaan kirjata suoria lainauksia alkuperäisestä haastattelusta. Tutkimus voidaan tehdä esimerkiksi kyselynä ja haastatteluna, lomakehaastatteluna tai havainnointina. Laadullisessa tutkimuksessa ei ole yksiselitteistä lähtökohtaa, mutta siinä korostuu ihmisläheisyys ja yksilöllisyys. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 25, 27, 83.)

Suljettujen kysymysten rinnalle haluttiin tehdä lisäksi avoimia kysymyksiä, joihin opetushenkilökunta sai vastata oman mielipiteensä mukaisesti. Näin vastauksiin saatiin aidosti heidän näkökulmaansa. Laadullisessa tutkimuksessa onkin keskeistä ihmisten omien subjektiivisten kokemusten ja näkemysten tarkastelu, jossa huomioidaan ”teorian, empirian ja käytännön yhteyttä”. Teoriat auttavat ymmärtämään, selittämään sekä ennustamaan ilmiöitä, empiirinen tieto on yksilön kokemuspohjaista tietoa ja käytäntö teoreettisen tiedon tuomista käytäntöön. Tutkittu tieto on esimerkinomaista ja tyyteltävää. (Puusa & Juuti 2020, luku 2, osa 5.)

On kuitenkin tärkeää tiedostaa, että laadullisessa tutkimuksessa tutkijan omat näkemykset voivat vaikuttaa havaintoihin. Myös ihmiset näkevät yksilöllisesti asioiden yhteyksiä ja ymmärtävät ne eri tavalla. (Puusa & Juuti 2020, luku 2, osa 5.) Toteuttamamme kyselyn etuna oli sen anonymiteetti. Lisäksi vastaajat saivat vastata kysymyksiin täysin oman kokemuksensa mukaisesti ilman, että kyselijän läsnäolo olisi vaikuttanut kyselyn vastauksiin. Tärkeää oli,

että kyselyn toteuttamisessa toimittiin puolueettomana osapuolena. Lisäksi laadullinen tutkimus osana opinnäytetyötä toi monipuolisemmin yksilöiden ajatusmaailmaa ilmi.

Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen yhdistäminen on yleistynyt viime vuosikymmenellä. Menetelmät on yhdistetty, jotta tutkimusta voidaan tarkastella sekä kuvaillen että selittäen. Tutkimusmenetelmien yhdistäminen on joissakin tutkimuksissa koettu hyödyllisempänä, kuin käyttäen vain määrällistä tai laadullista tutkimusmenetelmää. Näiden yhdistämisestä on ehdotettu käytettäväksi käsitettä monimenetelmätutkimus, joka tarkoittaa määrällisen ja laadullisen tutkimuksen aineiston keruuta tai analysointia tai niiden yhdistämistä tutkimusprosessin yhdessä tai useammassa vaiheessa. (Puusa & Juuti 2020, luku 6, osa 20.)

8.3 Opinnäytetyön aineistonkeruu

Opinnäytetyön aineistonkeruu toteutettiin sähköisenä Webropol-kyselynä (Liite 1), jonka kysymykset laadittiin strukturoidusti sekä puolistrukturoidusti. Strukturoitu kysely on laadullisessa tutkimuksessa tutkijan ennalta laatima kysely, jossa kysymykset on laadittu etukäteen teoriaan pohjautuen. Kysymykset ovat kaikille samalla tavalla muotoiltuja ja ne esitetään samassa järjestyksessä. Strukturoidun ja puolistrukturoidun kyselyn ero tulee kysymysten vastausvaihtoehtoissa. Strukturoidussa kyselyssä kysymyksiin on olemassa valmiit vastausvaihtoehdot, joista osallistujat voivat valita vastauksensa. Sen tavoitteena on lisäksi se, että tutkija ei pääse liikaa vaikuttamaan osallistujien vastauksiin. Puolistrukturoidussa kyselyssä etuna on se, että vastauksissa voi tulla ilmi jotain, mitä tutkija ei ollut osannut kyselyä laatiessaan ottaa huomioon. (Puusa & Juuti 2020, luku 3, osa 6.)

Määrällisessä tutkimuksessa kyselyn ominaispiirteenä on Vilkan (2007, 28) mukaan kysymysten muodon standardointi, eli vakiointi. Tällöin jokainen kyselyyn vastaaja vastaa samoihin kysymyksiin samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Kyselyn vastaaja pääsee itse lukemaan kysymykset sekä vastaamaan niihin. Kun kysymykset on vakioitu, on niiden vastauksia helpompaa vertailla toisiinsa. Lisäksi kysely on tehokas aineistonkeruumuoto silloin, kun halutaan mahdollisimman monen osallistuvan mukaan tutkimukseen, mikä oli myös tämän kyselyn tavoite.

Edellä olevien teoreettisten lähtökohtien perusteella lähdimme toimeksiantajan kanssa yhteistyössä pohtimaan kyselylomakkeen kysymyksiä. Otimme huomioon, mitä toimeksiantaja haluaa saada tietoonsa, mitkä ovat opinnäytetyön tutkimuskysymykset sekä millä tavalla kysymykset olisi paras muotoilla, jotta ne olisivat mahdollisimman helposti ymmärrettäviä. Lisäksi kysely ei saisi olla liian pitkä, jotta kohderyhmä ehtisi vastaamaan siihen mahdollisimman kattavasti: koulun opetushenkilöstö on kiireistä, eikä heillä välttämättä olisi aikaa vastata liian pitkiin ja kattaviin kyselyihin. Potentiaalisia vastaajia oli koko Hausjärven alakouluilla n. 90, joista halusimme tavoittaa mahdollisimman monta. Kohderyhmään kuuluivat alakoulujen opettajat, koulunkäynninohjaajat ja valmentajat sekä rehtorit ja apulaisrehtorit.

Kyselylomakkeen kysymyksiä tehdessä haasteena oli löytää korrektit ilmaisut kysymyksiin niin, etteivät ne johdattele vastaajaa liikaa, ja että vastaaja varmasti ymmärtää, mitä kysytään. Lisäksi haasteena oli saada monivalintakysymyksiin mahdollisimman laajasti vaihtoehtoja, jotta vastaajien mielipiteet olisi mahdollista selvittää aidosti. Tämän varmistamiseksi joidenkin monivalintakysymyksien jälkeen tuli avoin vastauslaatikko, johon sai lisätä ajatuksia, joita ei välttämättä olisi osannut kyselyä laatiessa pohtia. Kysymyksiä muodostaessa apuna oli myös vahvasti opinnäytetyön teoreettinen osuus, minkä kautta kysymyksiä pystyi lähteä muodostamaan. Ihan lopuksi ennen kyselylomakkeen lähettämistä kävimme vielä opinnäytetyön ohjaajan kanssa yhteistä pohdintaa ja keskustelua siitä, miten kysymykset kannattaa järjestellä lomakkeelle loogisesti sekä millaisia ilmaisuja olisi hyvä käyttää kysymyksissä. Lisäksi kyselylomake hyväksytettiin toimeksiantajalla, jotta kysely todella vastasi tarpeeseen.

Kyselylomakkeella (Liite 1) yhdistyi suljettuja ja avoimia kysymyksiä yhteensä 15. Suljettuja kysymyksiä oli lomakkeella kahdeksan ja loput seitsemän olivat avoimia kysymyksiä. Kyselyn alussa kartoitettiin ensin vastaajien roolia koulussa: onko hän opettaja, koulunkäynnin ohjaaja tai valmentaja vai rehtori tai apulaisrehtori. Kysymyksistä kolme muodostettiin likertin asteikon mukaisesti vastausvaihtoehdoilla ”täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä” (Vilkkä 2007, 46). Vastausvaihtoehdoista jätettiin pois keskimmäinen, eli ”en samaa tai eri mieltä”, sillä koettiin, että jokaisella on kysymyksiin oma näkemyksensä ilman neutraalia vaihtoehtoa. Näillä kysymyksillä haluttiin kartoittaa, tiesikö vastaaja koulunsa nuoriso-ohjaajan, mikä on hänen työnsä koululla sekä onko nuoriso-ohjaajan työ koululla vastaajasta tärkeää. Lisäksi yhtenä suljettuna kysymyksenä kartoitettiin, oliko vastaaja tehnyt yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa, jossa vastausvaihtoehdot olivat ”kyllä, en tai en tiedä”. Tähän ”en tiedä” vastaus lisättiin siksi, koska on hyvin mahdollista, että vastaaja ei ole ollut varma yhteistyökumppaninsa roolista koulussa. Loput suljetuista kysymyksistä olivat monivalintakysymyksiä, joilla kartoitettiin yhteistyön haasteita, yhteydenotkeinoja nuoriso-ohjaajaan sekä mihin vastaaja toivoisi apua nuoriso-ohjaajalta.

Lomakkeen (Liite 1) avoimet kysymykset liittyivät lähes kaikki jollakin tavalla suljettuihin kysymyksiin. Näillä avoimilla kysymyslaatikoilla vastaaja sai kertoa omin sanoin, jos halusi avata suljetun kysymyksen vastaustaan. Vastaaja sai kertoa, millaista yhteistyötä oli nuoriso-ohjaajan kanssa tehnyt, millaisia haasteita hän on kokenut yhteistyössä nuoriso-ohjaajan kanssa sekä millaisia toiveita hänellä olisi yhteistyölle. Kyselyn lopuksi lisättiin ”risut ja ruusut” vastauslaatikko, johon sai kirjoittaa oman palautteensa nuorisotoimelle. Tämä mahdollisti esimerkiksi suoran palautteenannon oman koulun nuoriso-ohjaajalle tai muita kehittämistoiveita, joita ei kyselyn aikana välttämättä muualle tullut mieleen kirjoittaa.

Kyselylomakkeessa (Liite 1) suljetut kysymykset olivat yhtä lukuun ottamatta pakollisia, jotta kyselyyn tulisi ainakin näihin kohtiin vastauksia. Näillä kysymyksillä oli mahdollista kartoittaa jonkin verran kohderyhmän henkilökohtaisia mielipiteitä, vaikkei yhtä tehokkaasti, kuin

avoimilla kysymyksillä. Avoimet kysymykset jätettiin vapaaehtoisiksi ajatellen kohderyhmän käytettävissä olevaa vastausaikaa sekä vapautta ilmaista mielipiteensä: jos he itse kokivat, että on tärkeää vastata omin sanoin, ja heillä olisi siihen aikaa, he käyttäisivät sen hyödyksi. Suljettu kysymys, joka jäi vapaaehtoiseksi, kartoitti yhteistyön haasteita nuoriso-ohjaajan kanssa. Saattoi hyvin olla, että joku vastaaja ei kokenut yhteistyölle esteitä tai haasteita olleenaan, joten tämän ei koettu olevan pakollinen kysymys vastata.

Kyselyn toteuttamiseksi ei tarvittu tutkimuslupaa, koska opinnäytetyön kirjoittaja oli itse Hausjärven kunnan palkkalistoilla kyselyn toteuttamisen aikoihin. Työnantajan mielestä tutkimuslupa ei ollut tämän takia tarpeellinen. Lisäksi kysely kohdistui aikuisiin, jolloin jokainen vastaaja oli itse vastuussa osallistumisestaan. Tutkimukseen osallistuminen oli jokaiselle vapaaehtoista, eikä ketään pakotettu vastaamaan siihen. Tämä tuotiin ilmi ennakkokirjeessä (Liite 2), joka lähetettiin Wilma-viestillä viikkoa ennen varsinaista kyselyä. Vastaajilta pyydettiin suostumus vastausten käyttämiseen opinnäytetyön tutkimukselliseen osioon sekä nuorisotoimen koulunuorisotyön kehittämiseen kyselyn (Liite 1) yhteydessä sekä heitä informoitiin kyselyyn vastaamisen ja sen lähettämisen toimivan suostumuksena. Samalla vastaajia informoitiin siitä, että valmis opinnäytetyö tulisi luettavaksi Theseus-verkkopalveluun sekä opinnäytetyö liitettäisiin osaksi Yhteinen koulumme -hankkeen pohjalta tehtävää Koulunuorisotyön käsikirjaa. Kyselyn yhteydessä ilmoitettiin, että kerätty aineisto hävitetään asianmukaisesti tulosten hyödyntämisen jälkeen. Lisäksi laadittiin aineistonhallintasuunnitelma, jossa määriteltiin tarkemmin aineiston käsittelemisestä opinnäytetyöprosessin aikana.

Itse kyselyn (Liite 1) linkki saatekirjeineen toimitettiin kohderyhmälle Wilman, eli koulun oman viestintäkanavan kautta. Näin oli helpompaa tavoittaa heidät, sillä kohderyhmä käyttää kanavaa usein koulupäivän aikana. Ennen kyselyn lähettämistä opinnäytetyön kirjoittaja teki itseään näkyväksi alakouluilla kulkemalla koulunuorisotyöntekijän sekä muiden nuoriso-ohjaajien mukana koulutoiminnoissa, ja he mainostivat tulevaa kyselyä sekä opinnäytetyötä. Lisäksi kyselystä tulostettiin sen voimassaoloaikana QR-koodimainoksia (Liite 3), jotka vietiin opettajien huoneisiin näkyville paikoille. Kyselyyn oli aikaa vastata vähän yli kaksi viikkoa, jonka aikana lähetettiin kaksi muistutusviestiä Wilman kautta. Ensimmäinen lähetettiin noin viikko kyselyn aloittamisen jälkeen sekä viimeinen samana päivänä, kun kysely päättyi.

8.4 Opinnäytetyön kyselyn aineisto

Kyselyn (Liite 1) avasi yhteensä 82 linkin saanutta, joista vähän yli puolet eli 42 vastasi kyselyyn. Kaikki kyselyn vastaamisen aloittaneet tekivät kyselyn myös loppuun asti. Kun Hausjärven kunnan alakouluilla työskentelee noin 90 tämän tutkielman kohderyhmään kuuluvaa koulun työntekijää, melkein puolet kohderyhmästä saatiin vastaamaan kyselyyn. Vastaajia kertyi lisää huomattavasti aina muistutusviestien jälkeen.

Taulukossa 1 ilmenee, että kyselyyn vastasi aktiivisimmin opettajat, joita oli kaikista vastaajista yli puolet. Kolmasosa vastaajista oli ohjaajia tai valmentajia. Rehtoreita tai apulaisrehtoreita kyselyyn vastasi kaksi. Kohderyhmässä opettajia ja ohjaajia tai valmentajia oli lähes saman verran, joten opettajat edustivat vastauksissa paremmin. Rehtorien tai apulaisrehtorien edustus oli vähäistä.

	(n)
Opettaja	26
Ohjaaja tai valmentaja	14
Rehtori tai apulaisrehtori	2
yht.	42

Taulukko 1: Vastaajan rooli koululla

Avoimiin kysymyksiin vastaajat vastasivat melko aktiivisesti. Seitsemästä avoimesta kysymyksestä yksi ei kerännyt yhtään vastauksia. Tässä kysymyksessä kysyttiin muita yhteydenottoa-
poja nuoriso-ohjaajaan, kuin edellisessä monivalintakysymyksessä annetut vaihtoehdot. Muihin avoimiin kysymyksiin tuli vastauksia viidestä kahteenkymmeneenneljään. Eniten vastauksia keräsi avoin kysymys ”Millaista yhteistyötä olet tehnyt nuoriso-ohjaajan kanssa?” ja vähiten ”Mihin muuhun toivoisit nuoriso-ohjaajan apua?”. Viisi vastausta, eli vähiten vastauksia saanut kysymys tuli monivalintakysymyksen jälkeen, jossa kysyttiin ”Mihin toivoisit nuoriso-ohjaajan apua koululla?”.

Suljettujen kysymysten ollessa yhtä lukuun ottamatta pakollisia, ne keräsivät kaikilta vastaukset. Monivalintakysymykseen yhteistyön haasteista, joka oli ainoa vapaaehtoinen kysymys suljetuista kysymyksistä, vastasi 35 vastaajaa, eli noin yksi viidesosa vastaajista ei vastannut kysymykseen.

8.5 Opinnäytetyön aineiston analyysi

Opinnäytetyön aineiston analysoinnissa hyödynnettiin suljetuissa kysymyksissä määrällisessä tutkimuksessa hyödynnettäviä sijaintilukuja. Sijaintilukuja käytetään määrällisessä tutkimuksessa, kun tutkitaan yhtä muuttujaa, ja halutaan saada tietoa tämän muuttujan jakaumasta. Sijaintiluvut, kuten keskiarvo ja moodi, ovat tunnuslukuja, jotka kuvaavat havaintoarvojen sijaintia. Koska opinnäytetyössäni selvitän ja kartoitan nuorisotyön tilannetta, analysoin kyse-
lyvastaukset keskiluvuilla. Moodi on keskiluku, jonka laskemalla voi selvittää, mikä havainto esiintyy eniten tai useimmin, eikä siihen vaikuta kyselyn ääri vaihtoehdot. (Vilka 2007, 119, 121.) Kyselyn sähköinen alusta Webropol antoi suljetuissa kysymyksissä vastauksista selkeät valmiit kuvat ja taulukot sekä vastaajamäärät niin lukuina kuin prosentteina, joten alustan omia taulukoita ja kuvaajia oli hyvä hyödyntää sanallisen analyysin tukena. Koska vastaajia oli alle 100, käytin analysoinnin apuna kysymyskohtaisia vastaajamääriä.

Avoimissa kysymyksissä hyödynnettiin teoriaohjaavaa analyysiä. Teoriasidonnainen tai teoriaohjaava analyysi pohjautuu sekä tutkijan aikaisempaan teoreettiseen tietoon että tutkimuksessa saatuun aineistoon. Analyysi ei ole täysin teoriapohjaista, vaan sitä käytetään apuna aineiston analysoinnissa. Aineiston analysointi tulee aloittaa aineistolähtöisesti, jotta tutkija voi tarkastella tietoja ilman teoreettisia silmälaseja ja mahdollisimman avoimesti. Tutkija luo mielessään kokonaiskuvan aineistosta, etsii eroavaisuuksia vastauksista sekä pohtii, antaako aineisto vastauksia tutkimuskysymyksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 109; Puusa & Juuti 2020, luku 4, osa 9.) Sisällönanalyysillä pyritään saamaan tiivistetty ja yleinen kuva tutkittavasta ilmiöstä tekstianalyysina (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117).

Koska opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus sisältää niin määrällisen kuin laadullisen tutkimuksen periaatteita, oli tärkeää valita molemmista tutkimusmuodoista aiheeseen sopivat analyysimenetelmät. Tutkimusta oli haasteellista toteuttaa pelkän aineiston pohjalta, sillä tarkasteltavaan ilmiöön, eli nuorisotyön tilanteeseen alakouluissa opetushenkilöstön näkökulmasta, liittyy teoreettisia ajatusmalleja esimerkiksi osallisuuteen ja yhteistyöhön liittyen. Sijaintilukujen analysoinnilla pystyy kätevästi muodostamaan yleiskuvaa, kun taas teoriasidonnaisella sisällönanalyysillä voi kartoittaa esimerkiksi yhteistyön esteitä tai yleisiä ajatuksia nuorisotyön toiminnan kehittämiseksi. Siksi teoriaohjaava aineistonanalyysi alkoi ensin aineistolähtöisenä, jotta saadut mielipiteet ja kehittämissuhteet oli mahdollista verrata opinnäytetyön tietoperustaan.

Laadullisessa tutkimuksessa aineistolähtöinen eli induktiivinen analyysi toteutetaan ryhmittelemällä tutkimuksesta saatua aineistoa. Tutkijalla ei ole valmista runkoa ryhmittelemiseen, vaan hän itse analyysin keinoin luokittelee aineiston. (Elo, Kajula, Tohmola & Kääriäinen 2022, 215.) Läpikäydessään aineistoa tutkijan tulee olla avoin ja lukea saatuja vastauksia ilman teoreettista näkökulmaa, jotta uudenlaisiin näkökulmiin voisi olla mahdollista päästä (Puusa & Juuti 2020, luku 4, osa 9). Koska opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus perustui vahvasti opetushenkilöstön omaan mielipiteeseen ja kokemukseen, oli tärkeää aluksi analysoida saatuja vastauksia aineistolähtöisesti ilman teoreettisen tiedon ohjausta. Jotta yhteistyötä olisi mahdollista kehittää, täytyi vastaajien omat kokemukset ja mielipiteet ottaa huomioon.

Ennen itse sisällönanalyysiprosessia laadullista tutkimusta ohjaavat tutkimuksen tarkoitus, tutkimuskysymykset sekä aineistonkeruumenetelmä, joiden pohjalta kerättyä aineistoa analysoidaan. Kun tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset ovat tarkkaan harkittuja, voi aineiston analyysin avulla saada tarkoituksenmukaisia vastauksia. Etenkin tutkimuskysymykset antavat tarkimmat suuntaukset sisällönanalyysille. (Elo ym. 2022, 217.) Siksi aineiston analyysi alkoi palaamalla tutkimuskysymyksiin, joiden pohjalta kyselylomake oli muodostettu.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on tarkoitus tiivistää saatua aineistoa pelkistämällä, eli redusoimalla, jotta tutkimukseen liittymätön aineisto saadaan karsittua (Tuomi & Sarajärvi

2018, 123). Aineistolle niin sanotusti esitetään tutkimuskysymykset uudelleen, jonka pohjalta saadusta aineistosta poimitaan tutkimuskysymyksiin vastaavia ilmaisuja. Nämä kerätyt alkuperäisilmaukset pelkistetään ja yksinkertaistetaan poistamalla esimerkiksi puhekielisiä ilmaisuja ja poistamalla täytesanoja. Tärkeää on huomioida, ettei vastaajan sanoma muutu tai tutkija tee omia päätelmiä pelkistäessään vastauksia. Lisäksi on hyvä tarkistaa, että pelkistyksessä on vain yksi asiasisältö. (Elo ym. 2022, 220.) Analyysi aloitettiin perehtymällä aineiston avoimiin kysymyksiin sekä niiden vastauksiin. Jokainen kyselyn kysymys jaoteltiin omaksi välilehdekseen excel-taulukon ja näihin taulukoihin listattiin vastauksiksi saatuja alkuperäisilmaisuja. Näistä alkuperäisilmauksista muodostettiin pelkistettyjä ilmaisuja, joista analyysiä oli mahdollista lähteä jatkamaan (kts. taulukko 2). Aineistoa tarkasteltiin läpi vielä useampaan otteeseen ja tarkistettiin tehtyjä pelkistyskäsitteitä, jotta ne olivat varmasti sisällöltään alkuperäisilmauksia vastaavia sekä hyvin yksinkertaistettuja.

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetyt ilmaukset
”Ryhmytykset, keskustelut, hän on myös ollut meidän luokassa”	Mukana ryhmytyksissä Mukana keskusteluissa Mukana luokassa
”Hän on käynyt ohjaamassa luokalleni mm. päihdevalistusta ja ollaan käyty nuoppurilla.”	Päihdevalistuksen ohjaaminen luokalle Nuorisotilaan tutustuminen

Taulukko 2: Esimerkki aineiston pelkistämisestä

Sisällönanalyyssissä pelkistämisen jälkeen aineisto koodataan. Sen apuna voi käyttää esimerkiksi eri väreisiä alleviivauksia tai marginaalimerkintöjä, joilla aineistoa saa jäsennehtyä. Näin aineistosta saa hieman selkeämmän kuvan sekä sitä on helpompaa hallita seuraavia vaiheita varten. (Elo ym. 2022, 220.) Aineistosta avoimet kysymykset jaoteltiin tutkimuskysymysten mukaan, jonka jälkeen pelkistykset käytiin perusteellisesti läpi. Aineiston selkeyttämiseksi käytössä oli värikoodit: kun löytyi jotain samankaltaisuutta, exceliin merkattiin solut samoilla väreillä. Näin oli helpompaa siirtyä seuraavan vaiheeseen.

Koodaamisen jälkeen aineistoa ryhmitellään ja luokitellaan eli klusteroidaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124). Pelkistettyjä ilmaisuja vertaillaan toisiinsa etsien samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Samankaltaiset pelkistetyt ilmaisut laitetaan samaan alaluokkaan ja se nimitetään. Ennen pelkistysten yhdistämistä on hyvä kirjata ylös, montako samankaltaista ilmaisuja

aineistosta löytyi. Näin voi lisätä tutkimuksen luotettavuutta, kun pystyy ilmaisemaan aineiston laajuuden. Alaluokkien nimeämisessä on huomioitava, että nimi kuvaa tarkasti ja yksityiskohtaisesti ilmaisujen sisältöä. Mitä tarkempi ja kohdennetumpi nimi on, sen helpompaa seuraavien vaiheiden toteuttamisesta tulee. (Elo ym. 2022, 220; Tuomi & Sarajärvi 2018, 124.) Koodauksen avulla pystyi ryhmittelemään samankaltaiset ilmaisut värien mukaan ja näiden ilmaisujen pohjalta alaluokat nimettiin ilmaisuja parhaiten kuvaavilla termeillä. Taulukossa 3 ilmenee esimerkiksi, millaisilla pelkistyksillä alaluokkia muodostui. Värikoodien perusteella molempiin tutkimuskysymyksiin muodostui alaluokkia seuraavasti: tietämykseen koulunuorisotyön roolista muodostui 10 alaluokkaa ja yhteistyön kehittämiseen kahdeksan. Enimmillään alaluokan alle jäi 15-20 pelkistystä, ja vähimmillään 3-6.

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Mukana keskusteluissa Oppilaiden kanssa keskustelu Keskustelut Mukana oppilaiden asioiden läpikäynnissä Muutkin aikuiset juttelevat lapsille	Vuorovaikutus
Tarve aikuiselle koulun ulkopuolelta Turvallisuuden lisääntyminen Lasten hyvä olla kontaktissa erilaisten aikuisten kanssa Monenlainen puuttuminen Tulee nuorille tutuksi aikuiseksi Tulee turvalliseksi aikuiseksi lapsen elämään	Turvallinen aikuinen

Taulukko 3: Esimerkki aineiston ryhmittelystä

Kun alaluokat on muodostettu, niitä vertaillaan keskenään ja samankaltaiset yhdistetään ryhmiksi, eli yläluokiksi, sekä ne nimetään. Yhdistelemistä jatketaan niin kauan, kuin se on tarpeellista tutkimuksen näkökulmasta. Koko prosessin ajan on hyvä palata alkuperäiseen aineistoon, ja varmistaa jaotteluiden oikeellisuus ja todenperäisyys, jottei prosessin aikana ole

päässyt esimerkiksi tutkijan omat tulkinnat vaikuttamaan lopputulokseen. Lopuksi on hyvä vielä tarkistaa luokittelun polku alusta loppuun ja varmistaa, että luokkien nimet ja sisällöt vastaavat toisiaan. Raportoitaessa vastauksia analyysissä saadut tulokset avataan aloittamalla saaduista pää- tai yläluokista ja edetään hiljalleen pelkistykseen ja alkuperäisilmaisuihin. (Elo 2022, 221, 223.) Alaluokat ja niiden pelkistykset jaoteltiin excel-ohjelmassa kahteen välilehteen, joihin sai siirrettyä tiedot tutkimuskysymysten mukaan. Molemmilla välilehdillä pystyi vielä tarkastelemaan tarkemmin, miten alaluokat vastaavat tutkimuskysymyksiin. Alaluokkien perusteella molempiin tutkimuskysymyksiin muodostui kolme yläluokkaa ja ne nimettiin niitä parhaiten kuvaavilla termeillä. Tästä ei ollut tarpeen jatkaa pidemmälle, sillä tämän perusteella saatiin hyvin tutkimuskysymyksiin vastaavat yläluokat. Lisäksi tuli vielä käytyä läpi aineistoa useampaan otteeseen ja pelkistysten paikat vielä vaihtoivat paikkaa alaluokissa.

Aineiston luokittelun jälkeen se abstrahoidaan, eli käsitteellistetään. Aineiston analyysin ja luokittelun perusteella siitä erotellaan tutkimuksen näkökulmasta olennaiset tiedot, joiden pohjalta voi muodostaa käsitteitä teoreettisesti. Klusterointi, eli luokittelu on osa abstrahointia. Alkuperäisilmaisuihin edetään teoreettisilla käsitteillä ja johtopäätöksillä ja luokittelen yhdistellään niin pitkään, kuin se on aineiston sisällön kannalta tarpeellista. Prosessin aikana on tärkeää huomioida samat seikat, kuin klusteroinnissakin: polun alkuperäisaineistoon pitää säilyä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 125-126.) Aineiston analyysin lopuksi ala- ja yläluokat joutuivat tarkastelun kohteeksi ja saatuja luokitteluja verrattiin tämän opinnäytetyön tietoperustaan. Joidenkin luokkien nimet muokkautuivat vastaamaan enemmän teoreettista näkökulmaa, jota sitten avataan lisää opinnäytetyön johtopäätöksissä. Analysointiprosessin aikana tuli ajateltua huomaamatta lähes automaattisesti teoreettisilla käsitteillä, joten isoja muokkauksia ei lopulta luokkien nimiin tullut. Taulukossa 4 on esimerkkejä alaluokkien ja yläluokkien käsitteistä.

Alaluokka	Yläluokka
Toiminnan järjestäjä Toiminnan suunnittelija Kouluttaja	Toiminnan ohjaaminen
Lisäresurssi Nuorisotyöhön tutustuttaminen Yhteistyökumppani	Yhteistyö
Vuorovaikutus	Nuorten hyvinvoinnin tukeminen

Yhteishengen tuki	
Kouluarjen tuki	
Turvallinen aikuinen	

Taulukko 4: Esimerkki ryhmittelyn käsitteellistämisestä

8.6 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tehdessä on tärkeää huomioida tutkielman eettisyys sekä luotettavuus. Etiikka on pohdintaa oikeasta ja väärästä, hyvästä ja pahasta sekä moraalista, jotka sosiaalialalla korostuu erityisesti liittyen ihmisarvoon ja -oikeuksiin sekä sosiaaliseen oikeidenmukaisuuteen (Vuori 2021; Talentia 2022, 7). Opinnäytetyön tutkielman näkökulmasta eettisyys on toimintatapoja, joita tutkijan tulee noudattaa tutkimusta tehdessä, tietoa tuottaessaan sekä huomioidakseen tutkimukseen osallistujat hyvin. Suomalainen tiedeyhteisö on sitoutunut tutkimuksissaan noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä, jotta tutkimusetiikka toteutuisi tutkimuksissa. (Vuori 2021.) Tätä opinnäytetyötä tehdessä otettiin hyvän tieteellisen käytännön lisäksi huomioon Talentian sosiaalialan ammattieettinen ohjeistus (Talentia 2023), nuorisotyön ammattieettiset ohjeet (Nuorisola 2025) sekä opettajan arvot ja eettiset periaatteet (OAJ 2024).

Tutkimuseettisen ohjeistuksen hyvästä tieteellisestä käytännöstä (HTK) on laatinut Tutkimuseettinen neuvottelulautakunta eli TENK (2023), jonka mukaan hyvä tieteellinen käytäntö perustuu luotettavuuteen, rehellisyyteen, arvostukseen ja vastuunkantoon. Luotettavuus liittyy tieteellisen toiminnan laadun varmistamiseen tutkimuksen eri vaiheissa. Rehellisyys on tutkimuksen toiminnan, raportoinnin ja viestinnän avoimuutta, oikeudenmukaisuutta ja puolueettomuutta. Arvostus on muiden ja ympäristön huomioimista tutkimuksessa, kuten kollegat, tieteelliseen toimintaan liittyvät osapuolet, yhteiskunta, ekosysteemi ja kulttuuriperintö. Vastuunkannolla tarkoitetaan koko tutkimusprosessin vastuunkantamisesta idean syntymisestä julkaisemiseen.

Hyvää tieteellistä käytäntöä voi loukata esimerkiksi muiden tutkimukseen osallistuvien tekijöiden huomiotta jättämisellä, puutteellisella viittaamisella aiemmin tehtyihin tutkimuksiin, huolimattomalla ja harhaanjohtavalla raportoinnilla sekä puutteellisella tulosten kirjaamisella ja säilyttämisellä. Lisäksi hyvää tieteellistä käytäntöä loukkaa tieteellinen vilppi, jossa tutkimuksen tuloksia on vääristelty, sepitetty tai luvottomasti lainattu. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 151.) Tätä opinnäytetyötä tehdessä huomioitiin asianmukaiset lähdeviittaukset. Lisäksi raportointi tehtiin huolellisesti ja selkeästi kirjoittaen selkeällä kielellä ja käyttäen asianmukaista termistöä. Teetetyn kyselyn vastausten huolellisesta säilyttämisestä huolehdittiin, jotta

vastaukset eivät joudu väärin käsiin. Tutkielman tulokset on perustettu saatuihin aineiston analyysin tuloksiin. Lisäksi laadittiin erillinen aineistohallintasuunnitelma, jossa määriteltiin tarkemmin, miten saaduilla tutkimustiedoilla toimitaan.

Määrällisessä sekä laadullisessa tutkimuksessa noudatetaan samoja eettisiä periaatteita. Tähän lukeutuu niin hyvä tieteellinen käytäntö, tutkimusetiikka, ammattietiikka sekä voimassa oleva lainsäädäntö. Näiden noudattaminen on jokaisen tutkijan velvollisuus. Tutkijan on mini-moitava tutkimuksen haitat ja maksimoida hyödyt suhteessa haittoihin. Tutkimuksessa on myös huomioitava yksityisyyteen liittyvät normit ja että ne kohtaavat ajankohtaisen lainsäädännön kanssa. (Vilka 2007, 90-92.) Opinnäytetyössä huolehdittiin, ettei vastaajien yksityisyys tullut loukatuksi. Nimiä tai henkilötietoja ei kerätty ja kysymyslomaketta laatiessa huomioitiin, ettei vastauksista voinut tunnistaa vastaajaa. Kaikki saatu aineisto huolehdittiin niin, että ne on turvattu ja niihin ei pääse käsiksi kukaan tutkimuksen ulkopuolinen taho. Huomiota otettiin hyvät tieteelliset käytännöt, joista korostui erityisesti arvostus, avoimuus ja luotettavuus. Kun aineistoja on hyödynnetty tarpeeksi, ne hävitetään asianmukaisesti sitten, kun tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on saanut siitä itselleen tarpeelliset tiedot. Täytetyt kyselylomake-tiedostot poistetaan ja varmistetaan, ettei niistä jää jälkiä tietokoneen muistiin.

Tutkimuksen luotettavuus ja sen arviointi on osa hyvää tutkimuskäytäntöä. Luotettavuus tutkimuksissa näkyy siinä, ettei sen tulokset ole riippuvaisia satunnaisista ja epäolennaisista tekijöistä. Tutkimuksissa tulee esittää perusteet, miksi tutkimusta voidaan pitää luotettavana. Määrällisessä tutkimuksessa luotettavuuden arviointi perustuu tutkimuksesta saatuihin yleistettäviin tuloksiin, kun taas laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta arvioidaan tutkittavan ilmiön sekä käytettyjen laadullisten menetelmien kautta. Tutkimustulosten tulee olla vakuuttavasti raportoituja ja arvioitavissa. Tutkijan tulee tuoda esille tutkimuksen vilpittömyys niin tiedonhankinnassa kuin tuloksia esitettäessä sekä huomioida oma subjektiivisuus ja reflektiokyky. (Puusa & Juuti 2020, luku 5, osa 11.) Reliabiliteetti tarkoittaa, että tutkimus on toistettavissa uudelleen, on luotettava ja tarkka eikä anna sattumanvaraisia tuloksia. Validiteetilla taas tarkoitetaan, että teoreettinen viitekehys on tuotu tutkimukseen ymmärrettävästi mukaan. (Vilka 2007, 149-150.) Tätä opinnäytetyötä tehdessä käytössä oli ajankohtaiset lähteet, sen tekemistä arvioitiin jatkuvasti suhteessa työhön ja tutkimuksen raportoinnissa käytettiin saatuja tuloksia eikä omia käsityksiä. Laadullinen aineistonanalyysiprosessi perusteltiin vaihe vaiheelta huolehtien, ettei kyselyssä ilmenneet vastaukset muuttuneet prosessin aikana. Raporttiin liitettiin kuvioita ja taulukoita suoraan Webropol-kyselyalustalta ja näin havainnollistettiin saatuja vastauksia ja tuloksia sekä ne kirjoitettiin näiden pohjalta auki. Lisäksi kyselystä saatuja alkuperäisilmaisuja hyödynnettiin tuloksia esitellessä.

Tätä opinnäytetyötä tehdessä oli tärkeää pitää eettisyys ja luotettavuus esillä. Opinnäytetyön kirjoittaja työskenteli itse nuorisotoimella, joten oli ehdottoman tärkeää huomioida puolueettomuus tutkielmaa tehdessä, jottei esimerkiksi omat kokemukset vaikuttaneet liikaa kyselystä

tehtyihin tulkintoihin. Lisäksi piti pohtia, voisiko kyselyllä olla negatiivisia vaikutuksia opettajien ja nuorisotyöntekijöiden välisiin yhteistöihin. Kysymyksiä muotoillessa oli myös tärkeää huomioida, pystyykö osallistuja vastaamaan kysymyksiin avoimesti ja rehellisesti ilman, että joutuisi pelkäämään esimerkiksi leimautumista ja ettei vastaajaa pysty tunnistamaan vastauksista.

9 Kyselyn tulokset

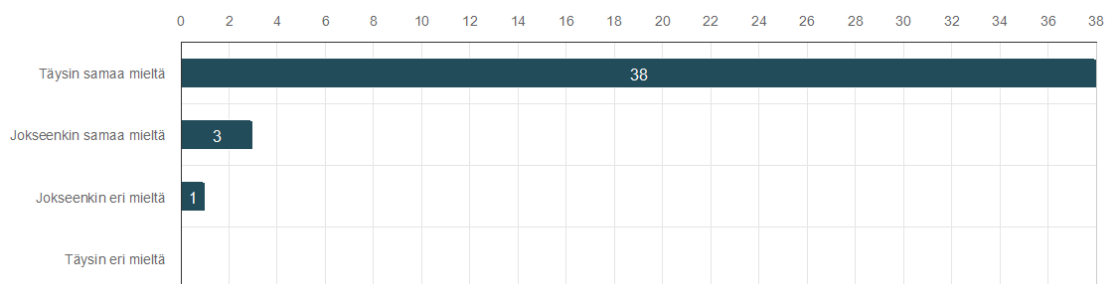
9.1 Koulun henkilökunnan tietämys koulunuorisotyön roolista kouluissa

Opinnäytetyön ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli: ”Millainen tietämys alakoulun henkilökunnalla on koulunuorisotyön roolista kouluissa?” Tähän kysymykseen kyselyn kysymyksistä vastasi seitsemän kysymystä, joista neljä oli suljettuja kysymyksiä ja kolme avoimia. Suljetut kysymykset olivat pakollisia, joihin kaikki 42 vastaajaa antoivat vastauksensa. Nämä kartoittivat yleisesti, tietääkö koulun henkilöstö koulunsa nuoriso-ohjaajaa ja hänen työnkuvaansa sekä onko hänen kanssaan tehty yhteistyötä.

Kyselylomakkeen ensimmäinen väittämä oli ”Tiedän, että koulullani on oma nuoriso-ohjaaja” (ks. kuvio 1). Kysymykseen sai vastata joko täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä. 42 vastaajasta yksi oli jokseenkin eri mieltä. Loput vastaajista tiesivät koulunsa nuoriso-ohjaajan ja heistä enemmistö, eli 38 vastaajaa vastasi olevansa täysin tietoisia koulunsa omasta nuoriso-ohjaajasta.

Tiedän, että koulullani on oma nuoriso-ohjaaja.

Vastaajien määrä: 42

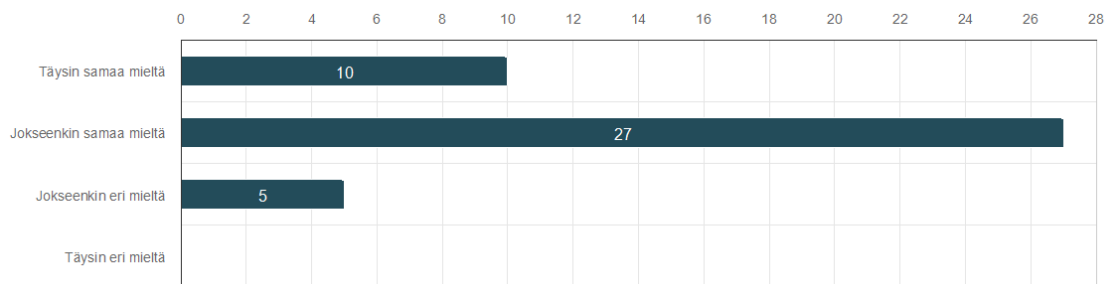

Kuvio 1: Koulun henkilöstön tieto koulun omasta nuoriso-ohjaajasta

Kuviossa 2 ”Tiedän, mitä nuoriso-ohjaajan työhön kuuluu kouluilla” väittämään vastanneista 42 vastaajasta lähes kaikki tiesivät, mitä työtä nuoriso-ohjaaja tekee koululla. 37 vastaajaa olivat samaa mieltä. Heistä 27 oli jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin eri mieltä oli 5 vastaajaa.

Tiedän, mitä nuoriso-ohjaajan työhön kuuluu kouluilla.

Vastaajien määrä: 42

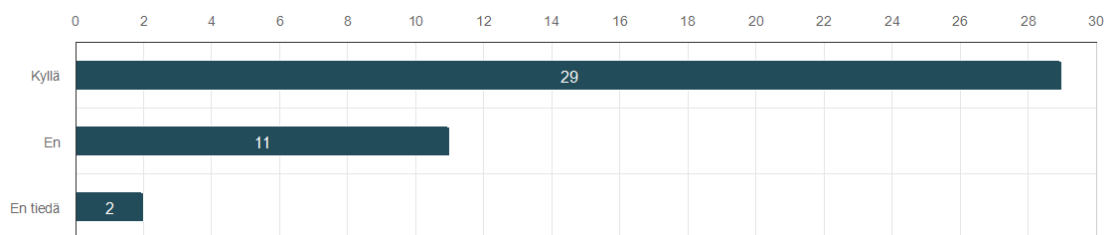

Kuvio 2: Koulun henkilöstön tieto nuoriso-ohjaajan työstä kouluilla

Kyselyssä haluttiin selvittää, kuinka paljon koulun henkilöstö on jo tehnyt yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa (ks. kuvio 3). Vastaajat saivat vastata kysymykseen ”Oletko tehnyt yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa” joko kyllä, ei tai en tiedä. Kaikista 42 vastaajasta 29, eli melkein kolme neljästä oli tehnyt nuoriso-ohjaajan kanssa yhteistyötä. Kaksi vastaajista valitsi vaihtoehdon ”en tiedä”.

Oletko tehnyt yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa?

Vastaajien määrä: 42

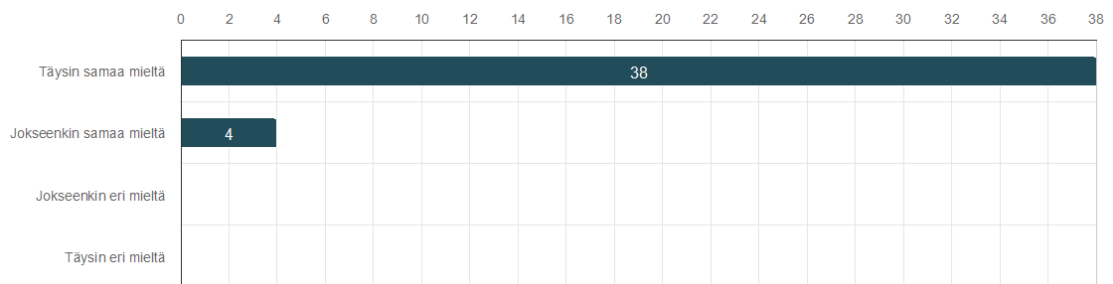

Kuvio 3: Nuoriso-ohjaajan kanssa yhteistyötä tehneet

Viimeisenä suljettuna kysymyksenä liittyen koulun henkilöstön tietämykseen nuorisotyöstä koululla lomakkeella esitettiin väittämä ”Mielestäni on tärkeää, että nuorisotyö on läsnä koululla”, joihin sai vastata olevansa täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä. Kuviossa 4 ilmenee, että kaikki 42 vastaajaa kokivat nuorisotyön läsnäolon tärkeänä koululla: vastaajista 38 vastasi olevansa täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä oli 4 vastaajaa.

Mielestäni on tärkeää, että nuorisotyö on läsnä koululla.

Vastaajien määrä: 42

Kuvio 4: Koulun henkilöstön mielipide nuorisohjaajan tärkeydestä koululla

Avoimissa kysymyksissä koulun henkilöstö toi esille tietämystään nuorisotyöstä kouluilla vastaessaan kysymykseen ”Millaista yhteistyötä olet tehnyt nuorisohjaajan kanssa?”, perustellessaan vastaustaan nuorisohjaajan läsnäolon tärkeydestä koululla sekä antaessaan avointa palautetta nuorisotoimelle. Vastaaminen näihin kysymyksiin ei ollut pakollista, mutta ne keräsivät silti hyvin vastauksia. Näiden perusteella vastaajat nostivat nuorisohjaajan roolille kolme piirrettä: toiminnan ohjaaminen, nuorten hyvinvoinnin tukeminen sekä yhteistyö. Toiminnan ohjaamisessa henkilöstö näki nuorisohjaajan järjestäjän, suunnittelijan ja kouluttajan roolissa, kun taas nuorten hyvinvoinnin tukijana nuorisohjaaja toimii vuorovaikuttajana, yhteishengen ja kouluarjen tukena sekä turvallisena aikuisena. Yhteistyöhön viitaten koulun henkilöstö piti nuorisohjaajaa yhteistyökumppanina, lisäresurssina sekä linkkinä nuorisotyöhön tekemällä nuorisotyötä tutuksi.

Koulun henkilöstö kertoi nuorisohjaajan olevan koululla toiminnan ohjaamisen näkökulmasta järjestäjänä. Vastauksissa nousi toiminnan järjestämiseen liittyviä ilmaisuja 16 kertaa, joista enemmistö liittyi välituntitoiminnan järjestämiseen, mihin koulun henkilöstö on ohjannut oppilaitaan mukaan.

Ohjannut oppilaita nuorisohjaajan pitämiin välituntitoimintoihin.

Toiminnan järjestäjänä nuorisohjaaja on myös ollut ohjaamassa erilaisia tuokioita koululla. Vastauksissa nousi esille esimerkiksi liikuntatuokiot ja leikit sekä visailut ja tietoisut. Lisäksi mainittiin nuorisohjaajien järjestämät kesäkiertueet, joilla oppilaat ovat olleet mukana. Toiminnan järjestäminen nähtiin tärkeänä ja arvokkaana asiana kouluarjessa, sillä sen koettiin vähentävän koululaisten levottomuutta. Lisäksi oppilaiden koetaan pitävän eri toiminnoista ja he haluavat osallistua niihin.

On pidetty pelitunteja, liikuntaleikkejä ja muuta yhteistä toimintaa esim. kaveritaito-oppitunti, liikennevisa.

Teette arvokasta työtä. Mitä enemmän oppilaille järjestetään erilaisia aktiviteetteja sitä vähemmän he tekevät kolttosia yms. Ryhmäytystunnit, erilaiset

valistustunnit ja välituntitoiminta on tärkeää toimintaa. Oppilaat pitävät niistä ja osallistuvat mielellään toimintaan.

Toiminnan suunnitteluun liittyviä mainintoja tuli esille kyselyn vastauksissa kahdeksan kertaa. Nuoriso-ohjaaja on ollut koulun henkilöstön mukaan mukana suunnittelemassa koululla järjestettävää toimintaa eri tapahtumien sekä välituntitoiminnan muodossa. Lisäksi nuoriso-ohjaaja on ollut mukana suunnittelemassa yhteisiä oppitunteja ja niiden aiheita. Oppilaiden hyvinvointia tukevan toiminnan suunnitteleminen nähtiin myös yhtenä näkökulmana.

Tapahtumien, välituntitoiminnan ja muun oppilaiden hyvinvointia tukevan toiminnan suunnittelua.

Toimintaan ja aikatauluun liittyvää sopimista ja ideointia

Toiminnan ohjaamisessa nuoriso-ohjaaja nähtiin myös kouluttajana, mikä nousi esille vastauksissa 15 kertaa. Nuoriso-ohjaajan kerrottiin pitävän oppitunteja koulun omien oppituntien aiheiden ulkopuolelta ja hänellä koettiin olevan niihin enemmän tietoa kuin opettajilla. Oppituntien aiheiden kerrottiin liittyvän muun muassa päihteisiin, kaveritaitoihin sekä sosiaalisten taitojen harjoitteluun.

Hänellä on sellaisia juttuja, joita ei käsitellä oppitunneilla.

Hän piti oppitunnin päihteisiin liittyen.

Nuorten hyvinvoinnin tukemisessa vastaajat tunnistivat nuoriso-ohjaajalla neljä eri tehtävää, jotka olivat vuorovaikutus, yhteishengen tuki, kouluarjen tuki sekä turvallinen aikuinen. Vuorovaikutus ilmeni vastauksissa viisi kertaa, joista ilmeni, että nuoriso-ohjaaja on ollut mukana keskustelemassa oppilaiden kanssa ja mukana oppilaiden asioiden läpikäynnissä. Lisäksi keskustelut nähtiin hyvänä tilanteissa, joissa lapsen toimintaan tarvitsee puuttua. Lapsilähtöiset keskustelut nähtiin hyvänä asiana lapsille.

Oppilaat ovat keskustelleet (hänen) kanssa

-- Samoin tekee hyvää, että muutkin aikuiset kuin opettajat juttelevat etenkin sellaisissa tilanteissa, joissa lapsi esim. huutelee ohikulkijoille tai haastaa muuten. -- Tietysti myös lapsilähtöiset juttelutuokiot ovat hyväksi lapsille.

Yhteishengen tuki ilmeni vastauksissa yhteensä 10 kertaa, ja niistä puolet ryhmäytystoimintana, jota nuoriso-ohjaaja on ollut toteuttamassa luokkaryhmille yhteistyössä koulun henkilöstön kanssa. Loput viisi vastausta liittyivät nuoriso-ohjaajan koettuun persoonaan. Hänet nähtiin hauskana, iloisena, rentona ja helposti lähestyttävänä persoonana.

Nuoriso-ohjaaja on käynyt ryhmäyttämässä ryhmiäni.

Nuoriso-ohjaaja on sellainen rennompempi ja hauskempi aikuinen kuin ope lapsille.

Kouluarjen tukeminen nousi vastauksista esille kymmenen kertaa. Nuorisiohjaaja on vastajien mukaan toiminut kouluarjessa oppilaiden tukena ja koulunkäynnin mielekkyyden vahvistajana. Hänellä koettiin olevan enemmän aikaa vastata lasten huomion tarpeeseen, kuin opettajien. Osana kouluarjen tukea nuorisiohjaaja nähtiin tärkeäksi, koska on paljon oppilaita, joilla on runsaasti poissaoloja tai vaikeuksia motivaation ylläpitämisessä. Lisäksi nuorisiohjaajan nähtiin olevan hyödyllinen osa kouluarkea esimerkiksi yläkouluun siirtymisen tukena.

Nuorisotyön aikuiset ovat kuitenkin yksi tuki lapsille ja nuorille myös siellä kouluarjessa.

Arki ja perinteinen koulutyö toimii varmasti kouluilla ilman nuorisotyötäkin, mutta mielestäni nuorisotyöllä voisi olla iso rooli koulunkäynnin mielekkyyden vahvistamisessa. Lapsilla on myös suuri aikuisen huomion tarve, johon nuorisiohjaajat ehtivät vastaamaan esim. opettajia helpommin.

Nuorisiohjaaja nähtiin koulun arjessa turvallisen aikuisen roolissa, mikä tuli esille vastauksissa kuusi kertaa. Niissä ilmeni, että kouluarjessa on tärkeää olla tuttuja ja turvallisia aikuisia koulun ulkopuolelta. Lisäksi vastauksista nousi, että oppilaiden on hyvä olla tekemisissä monenlaisten aikuisten kanssa.

Lapset ja nuoret tarvitsevat ehdottomasti arkeen mahdollisimman paljon aikuisia ja on todella hyvä, että koulun arjessa on aikuisia myös koulun ulkopuolelta.

Lapsille tekee hyvää olla kontaktissa monenlaisen aikuisen kanssa. --

Koulun henkilöstö kertoi vastauksissaan nuorisiohjaajan kanssa tehdystä yhteistyöstä. Yhteistyöhön viittaavia aiheita olivat yhteistyökumppanuus, lisäresurssina oleminen sekä nuorisotyöhön tutustuttaminen. Yhteistyökumppanuuteen viittaavia ilmaisuja oli vastauksissa 14 kappaletta, joissa suurimmassa osassa yhteistyö koettiin hyvänä ja toimivana, sekä sen toivottiin jatkuvan. Lisäksi nuorisiohjaaja nähtiin osana monialaista yhteistyötä. Heidän työnsä koettiin tärkeänä ja se keräsi paljon kiitosta etenkin kyselyn lopussa olleessa ”risuja ja ruusuja” osiossa.

Kiitos toimivasta yhteistyöstä! Toivottavasti jatkuu samaan malliin.

Nuorisiohjaaja koettiin koulun henkilöstön näkökulmasta lisäresurssina koulun arjessa, mikä nousi vastauksissa 16 kertaa. Vastauksista ilmeni, että nuorisiohjaaja on ollut mukana ja apuna oppitunneilla sekä erilaisissa koulun toiminnoissa, kuten urheilutapahtumissa tai muissa koulun teemapäivissä. Hänet nähtiin avustamassa yhteisessä kasvatustehtävässä sekä olevan tarpeellinen ja arvokas osa koulun arkea.

On avustamassa kaikkien yhteisessä kasvatustehtävässä iloisella otteella.

Arjen yhteisiin toimintoihin ja tilaisuuksiin osallistuminen yhdessä nuorisotoimen kanssa (esim. teemapäivät kouluilla)

Nuoriso-ohjaaja on tehnyt vastaajien mukaan yhteistyötä koulun kanssa tekemällä nuorisotyötä tutuksi esittelemällä oppilaille nuorisotyön toimintaa. Tähän viittaavia ilmaisuja oli kymmenen. Nuoriso-ohjaaja on esimerkiksi järjestänyt tutustumiskäyntejä nuorisotiloihin sekä tehnyt itseään tutuksi nuorille koululla. Nuorisotyön ja sen näkyminen koululla koettiin olevan hyvä lisä lasten ja nuorten kanssa tehtävässä työssä.

Kävimme syyslukukaudella kylän nuopparilla tutustumassa.

Se on erittäin hyvä lisä lasten ja nuorten kanssa tehtävään työhön.

Kyselyn kysymysten avulla saatiin siis selville, että koulun henkilöstö on jo jonkin verran tehnyt nuoriso-ohjaajien kanssa yhteistyötä ja siihen ollaan tyytyväisiä. Lisäksi vastaajat toivat runsaasti esille, millaista yhteistyötä he ovat päässeet nuoriso-ohjaajien kanssa tekemään. Nuoriso-ohjaaja nähtiinkin hyvin monipuolisena tekijänä sekä tärkeänä osana kouluissa tehtävässä työssä.

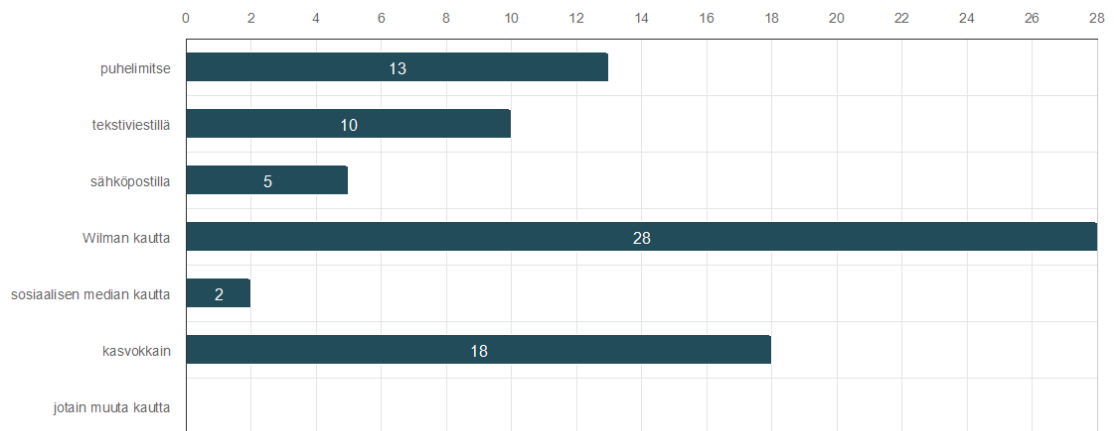
9.2 Yhteistyön kehittäminen koulun henkilöstön näkökulmasta

Toisena tutkimuskysymyksenä opinnäytetyössä oli ”Miten koulun ja nuorisotyön yhteistyötä voitaisiin kehittää alakoulun henkilökunnan näkökulmasta?”. Kyselylomakkeessa oli tähän liittyen seitsemän kysymystä, joista kolme olivat suljettuja kysymyksiä ja neljä avoimia. Suljetuista kysymyksistä yhteen ei ollut pakollista vastata, ja pieni osa vastaajista jätti siihen vastaamatta. Tässä kysymyksessä kartoitettiin koulun henkilökunnan mielipidettä yhteistyön haasteista tai esteistä. Lisäksi suljetuissa kysymyksissä kartoitettiin helppointa tapaa saada nuoriso-ohjaajaan yhteyttä sekä mihin koulun henkilöstö toivoisi nuoriso-ohjaajan apua. Kaikki kysymykset olivat monivalintakysymyksiä, joissa sai valita useamman vastausvaihtoehdon.

Kyselyssä haluttiin selvittää, millä tavalla koulun henkilökunta saisi nuoriso-ohjaajaan helpoimmin yhteyttä. Monivalintakysymyksessä vastausvalinnat liittyivät puhelimen tai tietokoneen käyttöön sekä kasvokkain kohtaamiseen (ks. kuvio 5). Lisäksi vastaajat saivat valita vastauksen ”jotain muuta kautta”, jos vastausvaihtoehdoista mikään ei olisi vastannut heidän mielipiteeseensä. Tämä kohta ei kerännyt yhtäkään vastausta. Kun valittuja vastauksia oli yhteensä 76, yksi vastaaja valitsi 1,8 vastausvaihtoehtoa. Parhaiten koulun henkilöstö koki, että nuoriso-ohjaajaan saisi yhteyden koulun oman viestintäkanavan eli Wilman kautta. Tämän vastausvaihtoehdon valitsi 42 vastaajasta 28 vastaajaa, eli kaksi kolmasosaa vastaajista. Toiseksi parhaiten henkilöstö koki saavansa yhteyden nuoriso-ohjaajaan kasvokkain, mikä keräsi 18 vastaajaa, eli vähän alle puolet vastaajista. Vähiten vastauksia keräsi sosiaalinen media, jonka valitsi kaksi vastaajaa.

Mikä olisi helpoin tapa saada yhteys nuoriso-ohjaajaan? (valitse yksi tai useampi)

Vastaajien määrä: 42, valittujen vastausten lukumäärä: 76

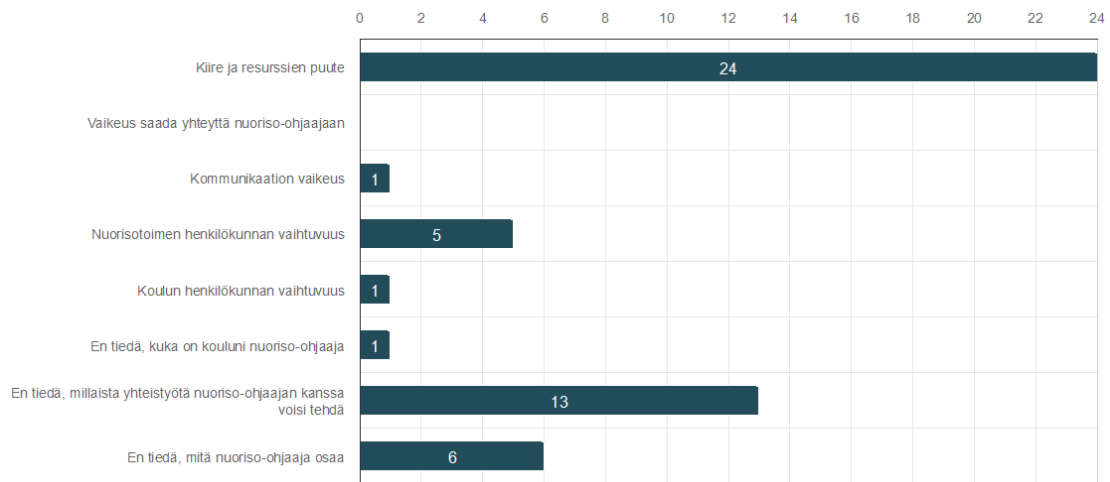

Kuvio 5: Helpoin tapa saada nuoriso-ohjaajaan yhteys koulun henkilöstön näkökulmasta

Kuviossa 6 ilmenee, mikä koulun henkilöstön mielestä haastaa tai estää yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa. 42 vastaajasta 35, eli noin neljä viidestä vastasi kysymykseen, jossa pystyi valitsemaan liittyen esimerkiksi ajan ja resurssien puutteeseen, henkilökunnan vaihtuvuuteen tai epätietoisuuteen nuoriso-ohjaajan työnkuvasta. Vastausvaihtoehdot keräsivät yhteensä 51 vastausvalintaa, eli yksi vastaaja valitsi keskimäärin 1,5 vastausta. Yhteistyötä haastaa tai estää koulun henkilöstön mielestä eniten kiire ja resurssien puute, jonka valitsi 24 vastaajaa 35:stä, eli selvästi yli puolet vastaajista. Toiseksi eniten keräsi vastausvaihtoehto ”en tiedä millaista yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa voisi tehdä”, jonka valitsi 13 vastaajaa. Vähiten koulun henkilöstön mielestä yhteistyötä haastaa kommunikaation vaikeus, koulun henkilökunnan vaihtuvuus ja epätietoisuus koulun omasta nuoriso-ohjaajasta, joissa jokainen vaihtoehto oli saanut yhden valinnan. Vastausvaihtoehtoa ”vaikeus saada yhteyttä nuoriso-ohjaajaan” ei valinnut kukaan vastaajista.

Mikä mielestäsi haastaa tai estää yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa? (valitse yksi tai useampi)

Vastaajien määrä: 35, valittujen vastausten lukumäärä: 51

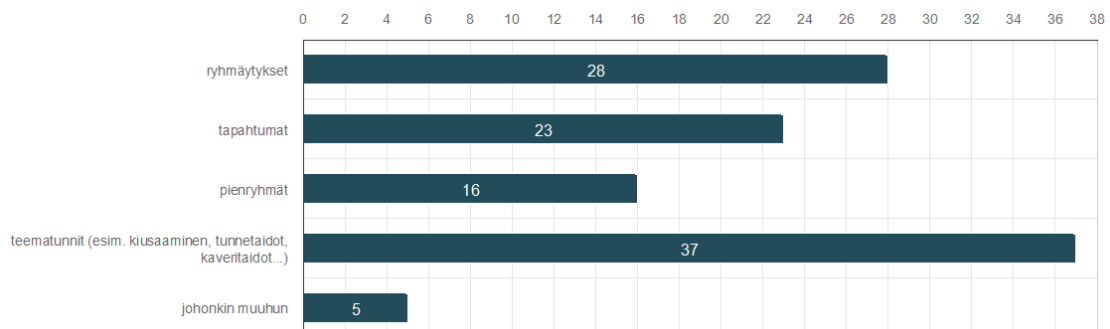

Kuvio 6: Yhteistyön haasteet koulun henkilökunnan näkökulmasta

Kyselyn avulla haluttiin selvittää, mihin koulun henkilöstö toivoisi apua nuoriso-ohjaajalta (ks. kuvio 7). Monivalintakysymyksen vastausvaihtoehdot liittyivät ryhmäytysten ja tapahtumien järjestämiseen sekä pienryhmiin ja teematunteihin. Lisäksi vaihtoehtona oli ”johonkin muuhun”, jos vastaaja toivoisi jotain muuta apua koululla. Tämän vastausvaihtoehdon valitsi 5 vastaajaa, ja he saivat vastata avoimeen vastauslaatikkoon tähän liittyen sekä kirjoittaa ajatuksiaan tarkemmin. Kaikki kysymyksen vastausvaihtoehdot keräsivät yhteensä 109 valintaa, eli yksi vastaaja valitsi keskimäärin 2,6 vastausvaihtoehtoa. Eniten koulun henkilöstö toivoisi apua nuoriso-ohjaajalta teematunteihin. Vastausvaihtoehdon valitsi 37 vastaajaa 42:sta, eli lähes yhdeksän kymmenestä vastaajasta. Lisäksi ryhmäytykset-vaihtoehto keräsi melko runsaasti vastaajia: 42 vastaajasta 28, eli kaksi kolmesta toivoisi apua ryhmäytyksiin.

Mihin toivoisit nuoriso-ohjaajan apua koululla? (valitse yksi tai useampi)

Vastaajien määrä: 42, valittujen vastausten lukumäärä: 109

Kuvio 7: Koulun henkilöstön toiveet avulle nuoriso-ohjaajalta

Kyselylomakkeella oli neljä avointa kysymystä liittyen toiminnan kehittämiseen, joista yksi ei kerännyt yhtäkään vastausta. Kysymys liittyi yhteydenottotapoihin nuoriso-ohjaajaan, jos suljettu kysymys ei antanut vastaajalle sopivaa vaihtoehtoa. Lopuissa kolmessa avoimessa kysymyksessä kartoitettiin koulun henkilöstön mielipiteitä yhteistyön haasteista tai esteistä nuoriso-ohjaajan kanssa sekä mihin muuhun he kokisivat tarvitsevansa apua nuoriso-ohjaajalta koululla, kuin suljetussa kysymyksessä annetut vaihtoehdot. Lisäksi haluttiin kuulla, millaisia toiveita koulun henkilöstöllä on yhteistyölle. Yhteistyön kehittämiseksi näihin kysymyksiin kerääntyneiden vastausten perusteella koulun henkilöstöltä nousi kolme kehittämisen kohdetta: vuorovaikutus ja yhteistyö, kasvatustyössä auttaminen sekä aika ja resurssit. Vuorovaikutuksen ja yhteistyön näkökulmasta nuoriso-ohjaajan työnkuvalle toivottiin selkeyttämistä sekä hänen toivottiin vaikuttavan enemmän koulutyössä. Kasvatustyön apuna nuoriso-ohjaajalta toivottiin tukea kouluarkeen niin kohdennetusti kuin yleisesti. Ajan ja resurssien pohjalta toivottiin lisää aikaa yhteistyölle sekä enemmän nuoriso-ohjaajia kouluille.

Osana vuorovaikutusta ja yhteistyötä koulun henkilöstö toivoi nuoriso-ohjaajan työnkuvan selkeyttämistä, joka ilmeni viidessä ilmaisussa. Vastauksista nousi esille, että aikaisemmin on ollut selkeämpää, mitä nuoriso-ohjaaja tulee tekemään koululle, kun nyt vastuu yhteistyöstä on enemmän koululla. Nuoriso-ohjaajan rooli koettiin epäselvänä, ja heidän toivottiin esittelevän tuottamaansa toimintaa koululla sekä millaista kysyntää sillä olisi.

Nuoriso-ohjaaja on parina viime vuonna heittänyt pallon kouluille tyyliin "voitte tilata nuoriso-ohjaajan luokkaan ja kertoa mitä tarvitsette". Kun taas pari vuotta sitten nuoriso-ohjaaja kertoi itse etukäteen, mitä tulee tekemään ja pitämään milloinkin, yleensä oli yhteistyötä ja ryhmäytystä. --

Ehkä roolia olisi hyvä selkeyttää!

Lisäksi koulun henkilöstö koki, että vuorovaikutusta ja yhteistyötä voisi lisätä vaikuttamalla enemmän koulutyössä. Tämä nousi vastauksissa esille seitsemän kertaa. Nuoriso-ohjaajalta toivottiin enemmän oma-aloitteisuutta lasten kanssa tekemiseen, luokkien leikittämiseen sekä ryhmäyttämiseen. Lisäksi häneltä toivottiin havainnointien tekemistä koulusta, oppilaista ja henkilökunnasta, sekä näiden havaintojen esittelyä.

Enemmän sitä, että nuoriso-ohjaaja tulisi oma-aloitteisemmin luokkiin leikittämään, ryhmäyttämään ja puuhailemaan lasten kanssa.

Olisi mielenkiintoista kuulla -- ovatko ohjaajat tehneet kouluista, oppilaista tai henkilökunnasta tärkeitä havaintoja.

Kasvatustyössä auttamisen näkökulmasta koulun henkilöstö toivoi oppilaille lisää toimintaa, mikä ilmeni vastauksissa yhdeksän kertaa. Välituntitoimintaa toivottiin selkeästi enemmän ja nuoriso-ohjaajan toivottiin olevan aktiivisemmin mukana lasten kanssa välitunneilla. Lisäksi toivottiin enemmän toiminnallisuutta ja vapaampia oppitunteja.

Välituntitoiminta on tosi jees! Sitä saisi olla vaikka joka päivä. --

Ei välttämättä aina koko ryhmän tunteja, vaan jotain vapaampaa myös.

Osana kasvatustyötä oppilaille toivottiin enemmän kohdennettua tukea, mikä nousi vastauksista esille 12 kertaa. Vastauksista tuli ilmi, että koulun henkilöstö toivoi nuoriso-ohjaajan olevan enemmän apuna oppilaiden opiskelumotivaation tukemisessa, tunnetaitokasvatuksessa sekä sosiaalisten taitojen harjoittelemisessa. Lisäksi nuoriso-ohjaajan toivottiin olevan apuna ja tukena haastavissa ryhmissä. Lasten kanssa toivottiin kontaktissa olemista, keskustelua sekä toimintaan puuttumista. Vastauksista ilmeni myös, että lasten epäselvät tuentarpeet voivat haastaa toimintaa yhteistyössä.

Tunneilta pudokkaiden kanssa keskustelu ja opiskelumotivaation etsiminen nuoren ohjaajana.

Tunneilla mukana haastavissa ryhmissä tai osan oppilaista vieminen väistöilaan.

Vastauksista kasvatustyöhön liittyen ilmeni tarvetta kouluarjen tuelle koulussa, joka nousi esille kuudessa ilmaisussa. Koulun henkilöstö toivoi apua kouluarkeen, oppilaille enemmän osallisuuden tukemista sekä vähemmän kilpailuja ja palkitsemista. Toiminnan säännöllisyys ja sen vakiintuminen osaksi kouluarkea koettiin tärkeänä.

Toiminnallisuus ja osallisuus parasta, toivoisin enemmän leikkejä ja vähemmän kilpailuja ja palkitsemista.

Säännöllisyys on tärkeää, jotta toiminta vakiintuu osaksi koulun arkea.

Kehittämisen näkökulmasta koulun henkilöstö nosti kyselyssä esille ajan ja resurssit, jonka osana he toivoivat lisää aikaa yhteistyölle. Tähän liittyviä ilmaisuja oli aineistossa kolme. Näistä nousi esille, miten kiire ja ajanpuute haastavat yhteistyötä sekä nuoriso-ohjaajan kanssa kohtaaminen on vähäistä.

Yhteistyölle pitäisi löytyä aikaa.

Arjessa luonnollisia kohtaamisia tulee vähäisesti, koska oma arkeni on rikkinäistä.

Lisäksi osana aikaa ja resursseja koulun henkilöstö nosti esille viidessä ilmaisussa, että nuoriso-ohjaajille on tarvetta koulussa. Vastauksista ilmeni, että nuoriso-ohjaajia tarvitaan koululle enemmän ja täysipäiväisesti. Hänen toivottiin olevan turvallisena aikuisena ja tarkkailevana lisänä kouluarjessa.

Tarvitsisimme useammankin nuoriso-ohjaajan koulullemme täysipäiväisesti.

Tuloksista huomaa, että nuoriso-ohjaajien apu on toivottua kouluarjen ylläpitämiseen ja tukemiseen sekä nuoriso-ohjaajia ja heidän järjestämäänsä toimintaa halutaan lisää. Kuitenkin

kiire ja resurssien puute haastaa yhteistyötä sekä nuoriso-ohjaajan työnkuvalle sekä hänen kanssaan tehtävälle yhteistyölle toivotaan selkeytystä. Lisäksi nuoriso-ohjaajalta toivotaan enemmän vaikuttavaa toimintaa ja oma-aloitteisuutta, kuten havainnointia kouluympäristöstä ja sen esittelyä koulun henkilöstölle.

10 Johtopäätökset

Koulunuorisotyön tehtävänä on kasvattaa yhteisöllisyyttä ja parantaa kouluviihtyvyyttä (Koulunuorisotyön käsikirja 2024, 3). Lisäksi Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund (2015, 61-63) kertovat, että nuoriso-ohjaajan tehtävissä korostuvat esimerkiksi nuorten osallisuuden tukeminen yksilöllisesti sekä yhteisöllisesti, jotta nuoren itsetuntoa ja ryhmässä toimimista voisi vahvistaa. Toiminnan ohjaajana nuorisotyöntekijä toimii luotettavana aikuisena, joka tekee kasvatusyhteistyötä eri verkostojen kanssa. Koulun henkilöstön vastausten perusteella nuoriso-ohjaajan tehtävät koululla näyttävät näiden määritelmien mukaisesti. Koulun henkilöstö koki tärkeäksi sen, että koululla on tarpeeksi turvallisia ja vastuullisia aikuisia, jotka tukevat oppilaita kouluarjessa. Kehittämisen näkökulmasta nuoriso-ohjaajia haluttaisiin enemmän kouluille ja täysipäiväisemmin, jotta oppilaille voitaisiin tarjota yksilöllistä tukea vielä paremmin. Lisäksi yhteisölliset toiminnot näkyivät koulun henkilöstön vastauksista: nuoriso-ohjaaja on ollut mukana järjestämässä erilaisia tapahtumia ja ne koettiin erittäin hyvänä asiana.

Koulunuorisotyö on vaikuttavaa silloin, kun se pystyy määrittämään ja löytämään oman paikansa ja tuo tehtävänsä esille koulun arjessa. Haasteena voi olla, ettei koulun henkilökunta tunnista nuoriso-ohjaajan tehtävää koululla, eivätkä osaa hyödyntää hänen ammattitaitoaan. Voi myös olla, ettei nuoriso-ohjaaja ole tuonut osaamistaan tarpeeksi esille, jolloin työnkuva on voinut jäädä epäselväksi. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 10.) Tämän opinnäytetyön kyselyn tuloksista ilmenee, että alakoulun henkilökunnalla on jo melko hyvä tietämys koulussa tehtävästä nuorisotyöstä. Lähes kaikki kyselyn vastaajista tiesivät heidän koulunsa oman nuoriso-ohjaajan, sekä suuri osa tiesi jonkin verran, mitä hän koululla tekee. Vastauksissa kuitenkin ilmeni hajontaa, mistä voi päätellä, että nuoriso-ohjaajan työnkuva on jonkin verran epäselvä koulun henkilöstölle. Tämä myös ilmeni kysyttäessä yhteistyön haasteita tai esteitä: moni vastaaja ei ollut varma, mitä nuoriso-ohjaajan työnkuvaan kuuluu. Lisäksi yhteistyön kehittämisen näkökulmasta koulun henkilökunta nosti esille, että nuoriso-ohjaajan työnkuvaa voisi olla hyvä selkeyttää ja tuoda vielä enemmän esille kouluarjessa. Hännikäinen-Uutela & Penttinen (2023, 10) mainitsevatkin, että etenkin vuorovaikutus ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa on koulussa tärkeää, jotta nuoriso-ohjaaja voi koulussa toteuttaa nuorisotyölle määriteltyjä tehtäviä.

Jotta yhteistyö voi olla toimivaa, tulee työskentelyssä olla vuorovaikutusosaamista. Yhtenä osana on tietää, mitä ammatillista osaamista, eli substanssiosaamista yhteistyötahoilla on.

(Mönkkönen ym. 2019, luku 3.1.) Kyselyn tuloksista voi päätellä, että koulun henkilöstö toivoisi enemmän vuorovaikutusta ja yhteistyötä, jotta nuoriso-ohjaajan tehtävät koululla tulisivat heille tutummaksi. Vastauksissa oli toiveena, että nuoriso-ohjaaja esittelisi toimintaansa enemmän ja olisi oma-aloitteisempi. Lisäksi yhteistyön haasteena koulun henkilöstö nosti esille kiireen ja resurssien puutteen, jolloin yhteistyö ei voikaan toteutua parhaalla mahdollisella tavalla. Tähän henkilöstö toivoi kehittämisen näkökulmasta muutosta: yhteistyölle tulisi olla enemmän aikaa sekä nähtiin tarvetta lisäkäsille. Vastauksista oli luettavissa, että etenkin opetushenkilöstön oma kiire haastaa yhteistyötä, jolloin muutoksen ja kehittämisen pitäisi tulla myös koulun suunnalta.

Koulun henkilöstö näki nuoriso-ohjaajien kanssa tehtävässä yhteistyössä muutakin kuin kehitettävää. Kyselystä ilmeni, että reilusti yli puolet vastaajista ovat tehneet jonkinlaista yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa, sekä tehty yhteistyö keräsi myös paljon kiitosta. Yhteistyötä oli vastausten perusteella tehty lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi niin ryhmäytysten kuin kouluarjen tukemiseksi sekä nuoriso-ohjaajia oli pyydetty pitämään oppitunteja esimerkiksi päihteisiin ja kaveritaitoihin liittyen. Yhteistyötä on saatujen vastausten perusteella tehty koulunuorisotyön tehtävien mukaisesti: yksi tehtävä on esimerkiksi yleisen tuen mahdollistaminen oppilaille. Tässä korostuu oppilaiden hyvinvoinnin vahvistaminen ja kouluilmapiirin kehittäminen erilaisten toimintojen järjestämisellä (Koulunuorisotyön käsikirja 2024, 3.) Koulun henkilöstö tunnisti paljon nuoriso-ohjaajan tehtäviä koululla, ja eniten vastauksista nousi erilaisten toimintojen ja toiminnan, kuten oppituntien ja ryhmätoimintojen järjestäminen, suunnittelemisen ja toteuttamisen koululla ja niitä toivottiin selvästi lisää.

Norvapalon & Thesslerin (2017, 10) julkaisemassa tutkielmassa ilmenee, miten opettajat kokevat enemmän tarvetta moniammatilliselle yhteistyölle koulumaailmassa. Oppilailta ei ole pelkästään oppimisvaikeuksia, vaan lisäksi heillä on tarvetta käytöksen sekä tunnetaitojen vahvemmalle tuelle. Tämä ilmeni myös tämän opinnäytetyön kyselyn tuloksissa. Koulun henkilöstö mainitsi, että koululla on jonkin verran oppilaita ja ryhmiä, jotka koetaan haasteellisina. Koulun henkilöstö esitti kehittämisen näkökulmasta toiveen, että nuoriso-ohjaajat voisivat olla enemmän mukana näiden oppilaiden ja ryhmien kouluarjessa niin oppitunneilla kuin välitunneilla.

Kouluissa moniammatillisessa yhteistyössä toimivat opetustoimi sekä hyvinvointialue, eli kaikki kouluissa työtä tekevät sosiaali- ja terveysalan, opetuksen sekä kasvatuksen ammattilaiset. (Jalonen, Laasanen & Salminen 2024, 306-307.) Koulun henkilöstö mainitsi, että nuoriso-ohjaajat toimivat moniammatillisen yhteistyön linkkinä koululla ja että heillä on tietämystä eri verkostoihin ja yhteistyötahoihin. Nuoriso-ohjaajat ovat siis tehneet omaa osaamistaan verkostotyössä näkyväksi alakouluilla ja tämä koettiin myös tärkeäksi koulun henkilöstön näkökulmasta. Vastauksista oli pääteltävissä, että nuorisotyöntekijät ovat tärkeä osa

moniammatillista yhteistyötä, jotta oppilaat saisivat yhteyden muihin auttaviin tahoihin ja pääsisivät tarvitsemiensa tukitoimien äärelle.

Toimivan yhteistyön lisäksi koulun henkilöstö koki nuorisotyön tärkeäksi osaksi kouluarkea. Vastausten perusteella nuoriso-ohjaajan läsnäolon koululla koettiin lisäävän koulussa turvallisuutta, oppilaiden hyvinvointia sekä kouluun kiinnittymistä. Henkilöstö myös toi vastauksissa esille, että koululla on oppilaita, joilla on yksittäisten haasteiden lisäksi runsaasti poissaoloja. Näiden vähentämiseksi esimerkiksi kouluun kiinnittymisen vahvistaminen ja tuki on tärkeä osa-alue koulutyössä. Virtasen & Pelkosen (2023, 188, 190) mukaan se ilmenee koulussa yleisenä tukena kaikille oppilaille, ja sillä on suurin koulupoissaoloja ehkäisevä vaikutus. Keinoja ovat esimerkiksi kehittää kouluilmapiiriä sekä vahvistaa oppilaiden hyvinvointia. Koulun ilma- piirin tulisi olla turvallinen ja yhteisöllinen sekä tarjota tunnetta osallisuudesta. Kyselyn vastauksista siis ilmeni, että nuoriso-ohjaajat ovat olleet tekemässä koululla työtä näiden osa-alueiden eteen: nuoriso-ohjaaja koettiin helposti lähestyttäväksi ja turvalliseksi aikuiseksi, joka motivoi ja tukee oppilaita kouluarjen keskellä. Lisäksi kaikenlainen toiminnan järjestäminen, kuten ohjaustuokiot, oppitunnit, ryhmätykset ja tapahtumat ovat keinoja, joilla nuoriso-ohjaaja on ollut kouluarjen tukena oppilaille, jotka lisäksi tukevat kouluun kiinnittymistä. Sosiaalisen ilmapiirin luominen on myös olennaista osallisuuden tukemisessa (Ervamaa & Muurinen 2015).

Yhteenvedon perusteella vastausten perusteella koulun henkilöstö tunnisti nuoriso-ohjaajan substanssi-osaamista melko hyvin, mutta silti nuoriso-ohjaajan työnkuva koettiin hieman epäselvänä. Tähän voinee vaikuttaa henkilöstön esiin tuoma kiire. Koulun henkilöstö vastasi nuoriso-ohjaajan kanssa tehtävälle yhteistyölle isoimpana haasteena tai esteenä ajan ja resurssien puutteen. Vastauksista ilmeni, että aikaa ei ole tarpeeksi yhteistyölle, jolloin myöskään vuorovaikutukselle ei ole tarpeeksi aikaa. Kuten aikaisemmin on mainittu, yhtenä osana yhteistyötä on toimiva vuorovaikutus, ja jos sille ei ole aikaa, ei yhteistyö voikaan olla täysin toimivaa.

Koulun henkilöstön toiveissa oli, että nuoriso-ohjaajia olisi enemmän koululla ja myös täysipäiväisesti. Vastauksissa oli toiveissa etenkin haastavampien oppilaiden kanssa toimimista. Tästä voi päätellä, että he tarvitsevat lisää apukäsiä koululla tehtävään työhön. Mitä enemmän ja monipuolisemmin koululla olisi eri ammatillisin vahvuuksin, kuten haastaviin tilanteisiin tai yksilölliseen tukeen perehtyneitä työntekijöitä, sitä vähemmän olisi kiire ja näin yhteistyölle löytyisi enemmän aikaa. Näin myös oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja opiskelumotivaation tukemiseen pystyttäisiin panostamaan enemmän.

11 Pohdinta

Kouluarjessa puhututtaa selkeästi yhä enemmän kouluympäristön hyvinvointi ja miten sitä voitaisiin tukea yhä paremmin. Palveluita on olemassa laajalti, ja niinkin pienessä kylässä, kuin Hausjärvellä palveluita on suhteessa hyvin. Silti oppilaiden pahoinvointi ja levottomuus nousi opinnäytetyötä tehdessä esille. Tässä opinnäytetyössä oppilastyössä korostui kiire ja resurssien puute sekä epävarmuus esimerkiksi koulunuorisotyön roolista koululla. Aikaa yhteistyölle ei ole tarpeeksi, ja koulun henkilöstö kokee oppilaiden keskuudessa haasteiden ja vaikeuksien lisääntyvän. Kyselystä saamien tuloksien mukaan kuitenkin oltiin tyytyväisiä siihen, että opetustoimea ei jätetä yksin oppilaiden kanssa, ja että nuorisotoimi on tullut kouluarkeen mukaan tukemaan kasvatustehtävässä ja kehittämään kouluympäristöä oppilaiden hyvinvointia tukevammaksi. Mikä siis oikeasti haastaa kouluarjessa?

Opinnäytetyötä tehdessä ja koulumaailmaan tutustuessa niin koulutyöhön kuin siihen liittyviin materiaaleihin ajatukset ohjautuivat vahvasti siihen, että keinoja koulutyön ja oppilaiden tukemiselle on, mutta niitä ei välttämättä osata hyödyntää oikein. Kouluympäristössä työskennellessä niin oppilaissa, opettajissa kuin muussakin henkilöstössä on havaittavissa väsymystä ja levottomuutta. Vahvasti tuntuu, että jokainen koulussa työskentelevä ja oppimassa oleva taho kaipaisi kouluarkeen lisäksi jotain sellaista, joka lisäisi koko kouluympäristön kokonaisvaltaista hyvinvointia. Miten lisätä hyvinvointia ympäristössä, jossa sen yksilöt tuntuvat voivan huonosti eikä motivaatiota kehittämiseksi välttämättä ole.

Koulun henkilöstön tuomissa ajatuksissa kyselyn kautta esiintyy tarve lisäresursseille, jotka voivat auttaa lasten ja nuorten kasvattamisessa koulun tehtävien ulkopuolelta. Tässä herää ajatus, että koulun tehtävänä nähdään enemmän opetus ja sivistäminen kuin hyvinvointitekiäjien tukeminen. On kuitenkin välttämätöntä tukea yksilöllistä hyvinvointia, jotta motivaatiota uuden oppimiselle voisi olla. Kun nuori on motivoitunut heikosti, tuntuvat opiskeluongelmat hänestä haastavilta ja ratkaisemattomilta, eikä hän koe syytä olla koulussa. Positiiviset kokemukset taas lisäävät opiskelumotivaatiota ja kannustavat ongelmanratkaisuun. (Hännikäinen-Uutela & Penttinen 2023, 146-147.) Koulunuorisotyö pystyy omalla ammattitaidollaan ja osaamisellaan tuomaan kouluarkeen lasten ja nuorten hyvinvointia tukevia tekijöitä, mutta se vaatii myös koulun henkilöstöltä avoimuutta ja vastaanottavaisuutta kouluarjen ulkopuolisiin toimintoihin. Kehitystä toivotaan, mutta osataanko se ottaa vastaan.

Lisäksi koulunuorisotyöltä odotetaan hieman enemmän, mitä se pystyy tarjoamaan. Nuorisotyö kohtaa nuoria matalalla kynnyksellä ja tukee koulutaipaleella, mutta heidän tehtäviinsä ei kuulu niin sanottu yksilöllinen ohjaus esimerkiksi haastavimpien oppilaiden kanssa. Nuorisohjaajat nähdään selvästi koululla enemmän koulun tehtävien näkökulmasta, kuin nuorisotyön näkökulmasta. Henkilöstön toiveet ohjaavat siihen, että kouluille tarvittaisiin enemmän sosiaalialan ammattilaisia, kuten koulusosionomeja tai kouluvalmentajia, joiden ammatillinen

osaaminen eroaa jonkin verran nuorisotyöstä. Tästä syystä nuorisotoimen on hyvä luoda lisää vuorovaikutusta koulun suuntaan, ja tuoda esille tarkemmin, mitkä tehtävät koululla virallisesti kuuluvat nuorisiohjaajille.

Tässä opinnäytetyössä tuotiin teoriapohjassa esille niin koulun tehtäviä kuin nuorisotyön tehtäviä, jotta molemmat ammattikunnat tulevat tehtävineen tutuiksi. Tehtävissä on samankaltaisuuksia, mutta sisältävät omat tärkeät vastuuosat alueensa. Koulu keskittyy enemmän pedagogiseen ja sivistykselliseen puoleen oppilaiden kiinnittämiseksi vaikuttavaksi osaksi yhteiskuntaa, kun taas nuorisotyön keskiössä on nuori ja hänen hyvinvointinsa tukeminen sekä auttaminen vaikuttavaksi kansalaiseksi. Tavoite on lähes sama, mutta keinot erilaiset. Ajatuksiksi herää, että näiden kahden yhdistäminen on lähes välttämätöntä nykyajan oppimisympäristössä. Kouluissa tarvitaan yksilöllisen hyvinvoinnin osaamista, mutta itse sivistys- ja opetustehtävää ei saa unohtaa. Siksi tarvitsemme kouluympäristöön mahdollisimman paljon ammattiosaamista molempiin tehtäviin: moniammatillisen yhteistyön tarkoituksena on luoda yhteistä ymmärrystä ja uusia näkökulmia sekä vaihtaa tietoa ammattilaisten kesken. Moniammatillinen yhteistyö on edellytys asiakaslähtöiselle työskentelylle. (Mönkkönen, Kekonen & Pehkonen 2019, luku 2.1.) On siis tärkeää, että niin koulun henkilöstö kuin nuorisotoimi jakaisivat ajatuksiaan ja tietotaitoaan keskenään, jotta oppilas tulisi saamaan koulutaipaleestaan mahdollisimman paljon hyötyä itselleen.

Lisäksi tämän opinnäytetyön teoriapohjassa tuotiin esille erilaisia työmenetelmiä oppilaiden hyvinvoinnin tukemiseksi. Ennen opinnäytetyöprosessin aloittamista työn toimeksiantajalla oli jo ennalta aavistus, ettei alakoulun henkilöstö välttämättä tarkkaan tiedä, mitä nuorisotoimi kouluilla tekee. Tietoperustaan haluttiin tuoda esille esimerkiksi vahvuusperusteista työtettä sekä sosiaalipedagogiikkaa, sillä ne sisältävät runsaasti nuorisotyön työotteita ja työn periaatteita, jotka eivät välttämättä ole tiedossa koulun henkilöstöllä. Toimeksiantaja myös erityisesti toivoi oppilaiden osallisuuden esiin tuomista, ja se onkin osana tietoperustaa. Lisäksi koulun henkilöstö toi sen itsekin esille: osallisuutta oppilaille toivottiin enemmän.

Tätä opinnäytetyötä tehdessä koulu niin oppilaiden kuin työntekijöiden ympäristönä tuli tutuksi. Vaikka se koetaan haasteellisena ympäristönä ja tuntuu, että koulusta puhutaan paljon negatiiviseen sävyyn, on siellä myös paljon hyvää. Parhaimmillaan koulu tarjoaa paljon yhteisöllisyyttä ja onnistumisen kokemuksia, kun tehdään ja opitaan jotain uutta yhdessä. Parhaimmillaan niin oppilaat kuin koulun henkilöstö nauttivat koulussa olemisesta ja se tarjoaa päiviin säännöllisyyttä ja mukavaa yhdessä tekemistä. Oikeita vastauksia ja ratkaisuja on haasteellista antaa vaikeuksien ja ongelmien ratkaisemiseksi, mutta toiveissa olisi, että kaikki koulussa työskentelevät tahot sekä oppilaat pystyisivät toimimaan yhdessä, jotta kouluympäristö olisi kaikille mieluisampi.

Prosessi kohti valmista opinnäytetyötä on ollut raskas, mutta todella antoisa ja opettavainen. Tietoperustan muodostaminen antoi paljon tietoa niin kouluympäristöstä kuin nuorisotyöstä sekä auttoi luomaan kokonaiskuvaa, millaista työ koulussa voi olla. Tutkimuksellisen osuuden suunnitteleminen ja toteuttaminen aiheutti runsaasti päänvaivaa ja sisälsi omat haasteensa, mutta nekin saatiin selätettyä. Lisäksi itse kysely toi arvokasta tietoa nuorisotoimelle koulun näkökulmasta, jotta toimintaa voidaan Hausjärvellä kehittää ja lisätä vaikuttavammin kouluilla. Oli positiivinen yllätys ja ilo huomata, että alakoulun henkilöstö vastasi kyselyyn aktiivisesti, sekä halusivat jakaa omia ajatuksiaan nuorisotyöstä sekä sen kehittämistä. Oli ilo ja toisaalta myös tuska koota tällaista tietopakettia kyselyn vastausten pohjalta. Kuitenkin ajatus siitä, että on voinut kehittyä sekä auttaa kehittämään tämän työn avulla, kantaa pitkälle.

Lähteet

- Broman, R. 2021. Nuoriso-ohjaajan työnkuva koulumaailmassa. Opinnäytetyö. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.3.2025. <https://www.theseus.fi/handle/10024/675509>
- Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. Artikkel. Hoitotiede 2022, 34 (4), 215-225. Viitattu 25.4.2025. <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128987/78028>
- Ervamaa, E. & Muurinen, H. 2015. Osallistava koulu, aktiivinen maailmankansalaisuus: Näkökulmia osallisuuteen ja globaalikasvatukseen kouluyhteisössä. Plan international Suomi -artikkelikokoelma. Viitattu 13.2.2025. <https://plan.fi/osallistavakoulu/>
- Hausjärvi 2025a. Tilaa koko perheen unelmille. Hausjärven kunta. Viitattu 5.2.2025 <https://www.hausjarvi.fi/tilaa-koko-perheen-unelmille/>
- Hausjärvi 2025b. Koulunuorisotyö. Hausjärven kunta. Viitattu 30.1.2025. <https://www.hausjarvi.fi/hyvinvointi-ja-terveys/nuorisotoimi/koulunuorisotyö/>
- Hausjärvi 2025c. Nuopparit. Hausjärven kunta. Viitattu 6.3.2025. <https://www.hausjarvi.fi/hyvinvointi-ja-terveys/nuorisotoimi/nuopparit/>
- Hausjärvi 2025d. Nuorisotoimi. Hausjärven kunta. Viitattu 6.3.2025. <https://www.hausjarvi.fi/hyvinvointi-ja-terveys/nuorisotoimi/>
- Hausjärvi 2025e. Ohjaamo ja etsivä nuorisotyö. Viitattu 6.3.2025. <https://www.hausjarvi.fi/hyvinvointi-ja-terveys/ohjaamo-ja-etsiva-nuorisotyö/>
- Hausjärvi 2025f. Perusopetus. Hausjärven kunta. Viitattu 5.2.2025. <https://www.hausjarvi.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/perusopetus/>
- Hausjärvi 2025g. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Viitattu 6.3.2025. <https://www.hausjarvi.fi/hyvinvointi-ja-terveys/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/>
- Herkama, S., Harjuniemi, I., Repo, J., & Valkiaranta, M. 2023. Kiusaamisen vastainen työ kouluissa: Laadukkaan ja pitkäkestoisen toimeenpanon tukeminen. Prologi - Viestinnän ja vuorovaikutuksen tieteellinen aikakauslehti, 19(1), 43-61. Viitattu 20.3.2025. <https://doi.org/10.33352/prlg.127445>
- Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J., Ervasti, E., Huurre, T. & Vaara S. 2023. Opiskeluhoiltopalvelujen käyttö perusopetuksessa ja toisella asteella. Kouluterveyskyselyn 2023 tuloksia. Työpäpaperi 32/2023. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 31.1.2025. <https://www.julkari.fi/handle/10024/147298>
- Hännikäinen-Uutela, A.-L. & Penttinen, P. (toim.) 2023. Koulunuorisotyö. XAMK oppimateriaalit 2. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Viitattu 6.2.2025. <https://www.theseus.fi/handle/10024/793287>
- Ilvonen, A. 2024. Koulunuorisotyöntekijän paikkaa etsimässä: Kyselytutkimus Rautjärven perusopetuksen ja lukion oppilaille ja henkilökunnalle. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylä. Viitattu 7.3.2025. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/855582/Ilvonen_Aino.pdf?sequence=2
- Jalonen, H., Laasanen, M. & Salminen, J. 2024. Moniammatillinen yhteistyö opiskeluhoilossa - tasapainoilua jännitteiden välillä. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehden artikkeli 2024: 61: 306-322. Viitattu 19.3.2025. <https://journal.fi/sla/article/view/128756/92447>

Kiilakoski, T., Kinnunen, V. & Djupsund, R. 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169.

Kolehmainen, M. & Lahtinen, P. 2014. Nuorisotyötä koulussa: Yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen. Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hanke. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.2.2025. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/05/Nuorisotyota-koulussa-web.pdf>

Kopakkala, A. 2008. Porukka, jengi, tiimi: Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. E-kirja. Helsinki: Edita.

Koulunuorisotyön käsikirja 2024. Vinkkejä ja työmenetelmiä nuorisotyöntekijälle. Nuorten Kouvola. Viitattu 6.2.2025. https://www.nuortenkouvola.fi/wp-content/uploads/sites/4/2024/04/koulunuorisoty_o_kasikirja_web.pdf

Laitinen, K., Haanpää, S., Franke, L. & Lahtinen, M. 2020. Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa. Oppaat ja käsikirjat 2020:3a. Opetushallitus. Viitattu 20.3.2025. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kiusaamisen_vastainen_ty_o_kouluissa_ja_oppilaitoksissa.pdf

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992. Viitattu 20.3.2025. <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/1992/785>

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä 817/2015. Viitattu 20.3.2025. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2015/817>

Lasi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000. Viitattu 20.3.2025. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2000/812>

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä 559/1994. Viitattu 20.3.2025. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1994/559>

Lasten ja nuorten palvelut kouluissa 2023-2024. Hausjärven kunta. Viitattu 20.3.2025. https://www.hausjarvi.fi/uploads/sites/2/2023/08/lasten_ja_nuorten_palvelut_kouluissa.pdf

Luomanen, T. & Luomanen-Jaakkola, L. 2023. Inhimilliset systeemit: Pedagogisten yhteisöjen systeemitietoinen kulttuuri. Helsinki: Edita.

Maalismaa, M. 2022. Kouluyhteisön parhaaksi: Koulunuorisotyö opettajien ja nuorisotyön kokemana. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Tampere. Viitattu 7.3.2025. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/139465>

Mannerkoski, M. & Ruponen, A. (toim.) 2024. Valtioneuvoston selvitys opiskeluhuollon kokonaisuudesta 2024. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:58. Helsinki: Valtioneuvosto. Viitattu 20.3.2025. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165963>

Markkanen-Romo, M. 2021. Sosionomi (AMK) koulusosionomina. PDF-dokumentti. Viitattu 20.3.2025. https://www.talentia.fi/sosionomitjaohjaajat/wp-content/uploads/sites/26/2021/10/Koulusosionomina_SOLA.pdf

Määttä, S., Pelkonen, J., Lehtisare, S. & Määttä, M. 2020. Kouluakäymättömyys Suomessa: Vaativan erityisen tuen VIP-verkoston tilannekartoitus. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset. Viitattu 12.2.2025. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kouluakaymattomyys-suomessa>

Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Pehkonen, A. (toim.) 2019. Moniammatillinen yhteistyö: Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus.

Nivala, E. & Rynnänen, S. 2024. Sosiaalipedagogiikka: Kohti inhimillistä yhteiskuntaa ja kestävä elämää. Helsinki: Gaudeamus.

Norvapalo, K. & Thessler, K. (toim.) 2017. Monitoimijuus koulussa: Yhteisöllinen hyvinvointi ja siirtymien tukeminen. Rovaniemi: Lapin yliopisto. Viitattu 7.3.2025. https://research.ulapland.fi/files/3329441/Monitoimijuus_koulussa_yhteisollinen_hyvinvointi_ja_siirtymien_tukeminen.pdf

Nuorisoala 2025. Nuorisotyön ammattieettiset ohjeet. Viitattu 19.2.2025. https://www.nuoli.info/wp-content/uploads/2024/12/nuoli_eettisetOhjeet_A3_191219_n.pdf

Nuorisolaki 1285/2016. Viitattu 6.2.2025. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285>

OAJ 2024. Opettajan arvot ja eettiset periaatteet 28.6.2024. Opetusalan ammattijärjestö. Viitattu 19.2.2024. <https://www.oaj.fi/tyoelamaopas/opetustyon-eettiset-periaatteet2/opettajan-arvot-ja-eettiset-periaatteet/>

Opetushallitus 2025a. Mitä on perusopetus? Viitattu 31.1.2025. <https://www.oph.fi/fi/koulu-tus-ja-tutkinnot/mita-perusopetus>

Opetushallitus 2025b. Perusopetuksen oppilaiden poissaolot. Viitattu 12.2.2025. <https://www.oph.fi/fi/teemat-ja-kehittaminen/perusopetuksen-oppilaiden-poissaolot>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024. Vahvistetaan nuorten hyvinvointia monialaisin toimenpitein: Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma (VANUPO) 2024-2027. NUORISO - Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja: 2024:21. Helsinki. Viitattu 6.2.2025. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165597>

Oppivelvollisuuslaki 1214/2020. Viitattu 31.1.2025. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201214>

Osallisuuden edistäjän opas 2023. THL Ohjaus 10/2023. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 13.2.2025. <https://www.julkari.fi/handle/10024/146717>

Perusopetuslaki 628/1998. Viitattu 31.1.2025. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus.

Sandberg, E. 2021. Pedagoginen tuki perusopetuksessa ja toisella asteella. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Sergejeff, J. (toim.) 2023. Yhteisellä koulutiellä: Käsikirja perusopetuksen oppilaiden läsnäolon tukemiseen ja poissaolojen vähentämiseen. Koulutus - Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja: 2023:27. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 20.3.2025. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165025>

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Viitattu 31.1.2025. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2025. Opiskeluhoitopalvelut. Viitattu 31.1.2025. <https://stm.fi/opiskeluhoitopalvelut>

TENK 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan

julkaisuja 2/2023. Helsinki. Viitattu 19.2.2025. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Terveystieteiden tutkimuskeskus 1326/2010. Viitattu 31.1.2025. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

THL 2023. Lasten ja nuorten hyvinvointi - Kouluterveyskysely 2023: Tytöistä yli kolmannes ja pojista joka viides kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Tilastoraportti 48/2023 21.9.2023. Viitattu 12.2.2025. <https://www.julkari.fi/handle/10024/147270>

Tuomi, J. & Sarajärvi, S. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuulari, S. & Kemppainen, T. 2022. Yhteistyön rakenteet sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä ja käytännössä. Julkaistu 27.5.2022. Artikkelit. Edilex. Viitattu 20.3.2025. <https://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=5cdd218b-740b-4224-b6d6-36ac2083018b>

Unicef 2025. Lasten oikeuksien sopimus: Koko teksti. Viitattu 13.2.2025. <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimuksen-koko-teksti/>

Verkostojohtamisen opas 2019. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2019:12. Helsinki. Viitattu 19.3.2025. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161513/VNK_12_19_Verkostojohtamisen_opas.pdf

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Virtanen, T. & Pelkonen, J. 2023. Poissa porukasta: Vahvista kouluun kiinnittymistä ja puutu poissaoloihin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vuori, J. 2021. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 19.2.2025. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>

Yle 2025. 11 kuoli ja useita haavoittui Ruotsin Örebron joukkoampumisessa. Yle-uutisartikkeli 4.2.2025. Viitattu 12.2.2025. <https://yle.fi/a/74-20141460>

Kuviot

Kuvio 1: Koulun henkilöstön tieto koulun omasta nuoriso-ohjaajasta.....	36
Kuvio 2: Koulun henkilöstön tieto nuoriso-ohjaajan työstä kouluilla.....	37
Kuvio 3: Nuoriso-ohjaajan kanssa yhteistyötä tehneet.....	37
Kuvio 4: Koulun henkilöstön mielipide nuoriso-ohjaajan tärkeydestä koululla	38
Kuvio 5: Helpoin tapa saada nuoriso-ohjaajaan yhteys koulun henkilöstön näkökulmasta.....	42
Kuvio 6: Yhteistyön haasteet koulun henkilökunnan näkökulmasta	43
Kuvio 7: Koulun henkilöstön toiveet avulle nuoriso-ohjaajalta	43

Taulukot

Taulukko 1: Vastajan rooli koululla.....	29
Taulukko 2: Esimerkki aineiston pelkistämisestä.....	31
Taulukko 3: Esimerkki aineiston ryhmittelystä	32
Taulukko 4: Esimerkki ryhmittelyn käsitteellistämisestä	34

Liitteet

Liite 1: Nuorisotyö alakouluilla - Webropol-kyselylomake	58
Liite 2: Ennakkokirje Wilmaan kyselyyn osallistujille	62
Liite 3: Tulostettava QR-koodimainos opettajien huoneisiin	63

Liite 1: Nuorisotyö alakouluilla - Webropol-kyselylomake

Nuorisotyö alakouluilla

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Teetämme Hausjärven nuorisotoimelta käsin kyselyn Hausjärven alakoulujen opetushenkilöstölle liittyen nuorisotyöhön kouluilla. Pyydämme vastaamaan kysymyksiin oman näkökulmasi mukaisesti. Lomakkeella ei kysellä henkilötietoja eikä yksityiselämään liittyviä kysymyksiä, vaan ne liittyvät kokemuksiisi koulutyön näkökulmasta. Vastauksia tullaan käsittelemään nimettömästi ja luottamuksellisesti.

Kyselyn tuloksia hyödynnetään sosionomiopiskelijan tutkimukselliseen opinnäytetyöhön, jonka tarkoituksena on tuottaa Hausjärven nuorisotoimelle tietoa alakoulun henkilökunnan käsityksestä nuorisotyöstä kouluilla. Lisäksi nuorisotoimi tulee hyödyntämään saatuja tietoja koulu- nuorisotyötoimintansa kehittämiseen. Kyselylomakkeen vastaukset jäävät nuorisotoimen haltuun ja ne hävitetään asianmukaisesti tietojen hyödyntämisen jälkeen. Vastauksista tehty raportointi on luettavissa valmiista opinnäytetyöstä, joka julkaistaan Theseus-verkkopalvelussa. Lisäksi opinnäytetyö tulee liitteeksi tällä hetkellä nuorisotoimella tekeillä olevaan Koulunuorisotyön käsikirjaan.

Vastaamalla kyselyyn hyväksyt osallistumisesi opinnäytetyön tutkimukseen sekä autat nuorisotoimea kehittämään toimintaansa. Kiitos ajastasi! :)

1. Roolini koulussa *

- Opettaja*
- Ohjaaja tai valmentaja*
- Rehtori tai apulaisrehtori*

2. Tiedän, että koulullani on oma nuorisoohjaaja. *

- Täysin samaa mieltä*
- Jokseenkin samaa mieltä*
- Jokseenkin eri mieltä*
- Täysin eri mieltä*

3. Tiedän, mitä nuoriso-ohjaajan työhön kuuluu kouluilla. *

- Täysin samaa mieltä*
- Jokseenkin samaa mieltä*
- Jokseenkin eri mieltä*
- Täysin eri mieltä*

4. Oletko tehnyt yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa? *

- Kyllä*
- En*
- En tiedä*

5. Millaista yhteistyötä olet tehnyt nuoriso-ohjaajan kanssa?

---

6. Mikä mielestäsi haastaa tai estää yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa? (valitse yksi tai useampi)

- Kiire ja resurssien puute*
- Vaikeus saada yhteyttä nuoriso-ohjaajaan*
- Kommunikaation vaikeus*
- Nuorisotoimen henkilökunnan vaihtuvuus*
- Koulun henkilökunnan vaihtuvuus*
- En tiedä, kuka on kouluni nuoriso-ohjaaja*
- En tiedä, millaista yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa voisi tehdä*
- En tiedä, mitä nuoriso-ohjaaja osaa*

7. Onko jotain muuta, mikä mielestäsi haastaa tai estää yhteistyötä nuoriso-ohjaajan kanssa?

---

8. Mielestäni on tärkeää, että nuorisotyö on läsnä koululla. *

Täysin samaa mieltä

Jokseenkin samaa mieltä

Jokseenkin eri mieltä

Täysin eri mieltä

9. Voit perustella tähän vastaustasi.

---

10. Mikä olisi helpoin tapa saada yhteys nuoriso-ohjaajaan? (valitse yksi tai useampi) *

puhelimitse

tekstiviestillä

sähköpostilla

Wilman kautta

sosiaalisen median kautta

kasvokkain

jotain muuta kautta

11. Mitä muuta kautta ottaisit yhteyttä nuoriso-ohjaajaan?

---

12. Mihin toivoisit nuoriso-ohjaajan apua koululla? (valitse yksi tai useampi) *

ryhmätykset

tapahtumat

pienryhmät

[ ] teematunnit (esim. kiusaaminen, tunnetaidot, kaveritaidot...)

[ ] johonkin muuhun

13. Mihin muuhun toivoisit nuoriso-ohjaajan apua?

---

14. Millaista yhteistyötä toivoisit nuoriso-ohjaajan kanssa?

---

15. Avoin palautelaatikko - risut ja ruusut nuorisotoimelle

Jos kyselystä tai opinnäytetyöstä heräsi jotain kysyttävää, voit olla suoraan yhteydessä sähköpostilla:

iina.ravantti@student.laurea.fi

Kiitos arvokkaasta ajastasi!

Liite 2: Ennakkokirje Wilmaan kyselyyn osallistujille

Moikka kaikille!

Olen lina, nuorisotoimen nuoriso-ohjaaja sekä sosionomiopiskelija. Teen nuorisotoimelle opinnäytetyötä otsikolla ”Hausjärven koulunuorisotyön tilannekuva alakouluilla”. Tarkoituksenani on selvittää, millainen kuva Hausjärven alakouluilla on nuorisotyöstä, sekä miten yhteistyötä voitaisiin kehittää.

Tulen lähettämään teille huhtikuun alussa Webropol-kyselyn, jonka avulla nuorisotoimi haluaa kehittää koulunuorisotyön sekä alakoulujen yhteistyötä yhä vaikuttavammaksi. Kysely on täysin anonyymi ja siihen vastaaminen on vapaaehtoista. Kysymykset ovat mielipidekysymyksiä, joihin jokainen saa vastata oman tämänhetkisen kokemuksensa mukaisesti.

Jos heti heräsi jotain kysymyksiä, niitä voi laittaa minulle sähköpostilla osoitteeseen: iina.ravanti@student.laurea.fi

Jokainen vastaus on tärkeä, joten toivommeikin kyselyyn mahdollisimman paljon vastauksia! 😊

Aurinkoista kevään alkua!

Terv. lina Ravantti

Liite 3: Tulostettava QR-koodimainos opettajien huoneisiin

HAUSJÄRVI
Nuorisotoimi

Hei sinä!

Teetämme nuorisotoimella kyselyn liittyen alakoulun opetushenkilökunnan käsityksiin nuorisotyöstä koululla.

Vastaa QR-koodilla kyselyyn, ja auta kehittämään toimintaamme!

Kiitos arvokkaasta ajastasi! ❤️